

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

Ilham Əliyev

SƏS

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 083 (5555) 1 may 2018-ci il. "Əlincə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı. Qiyməti 40 qəpik

Prezident İlham Əliyev yeni inşa edilmiş "Tufan" tipli sərhəd gözətçi gəmisi ilə tanış olub

Səh 4

Bakıda möhtəşəm Formula 1
Azərbaycan Qran-Prisi
başla çatıb

2

Prezident İlham Əliyev:
Siyasətimizin mərkəzində
Azərbaycan vətəndaşı dayanır

5

Əli Həsənov: "AŞPA-da növbəti
anti-Azərbaycan
kampaniyasının başlanması
təəccüblü deyil və təsadüfi
xarakter daşımır"

6

Seymur Orucov: "AŞPA lobbi
ocaqları tərəfindən idarə
olunan quruma çevrilib"

7

General Vladislav Safonov:
"Əgər o vaxt Heydər Əliyev
hakimiyyətdə olsaydı, bu gün
Azərbaycanın Qarabağ
problemi olmazdı"

9

Azərbaycana qarşı təkilərin
pərdə arxasında iqtisadi
maraqlar dayanır

12

7

Musa Quliyev: "AŞPA-ya
münasibətimizi dəyişmək
haqqında düşünməliyik"

14

Ramis Yunus - erməni
vələdüzzinası, yaxud
haramzadəsi

16

Niderland mətbuatı
Formula 1 yarışlarını
Azərbaycanın böyük
uğuru kimi
qiymətləndirir

1 may 2018-ci il

Bakıda möhtəşəm Formula 1 Azərbaycan Qran-Prisi başa çatıb

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Qran-Prinin açılış mərasiminə və final yarışına baxıb

Aprelin 29-da Bakıda Formula 1 Azərbaycan Qran-Prisinin əsas mərhələsi keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri Formula 1 üzrə dünya çempionatının dördüncü mərhələsinin - Azərbaycan Qran-Prisinin əsas yarışına baxıblar. Dövlətimizin başçısı və birinci xanım əvvəlcə yarışın paytaxtın Azadlıq meydanındaki idarəetmə mərkəzində yaradılan şəraitlə tanış oldular.

Məlumat verildi ki, böyük ərazini əhatə edən kompleksdə yarışa nəzarət binası, Beynəlxalq Avtomobil Federasiyasının, Formula 1 rəhbərliyinin ofisləri, eləcə də iştirakçıların hər biri üçün dayanacaq tikilib. Kompleksdə Paddock klubun üzvləri üçün də yerlər nəzərdə tutulub. Paddock klubun üzvləri burada pit-stop eməliyyatlarını

rahatlıqla izləyirlər. Məhz bu ərazidə yarışın startı və finışı yerləşir. Sonra pilotların paradi və himn mərasimi keçirildi.

Paradda və himn mərasimində pilotları azyaşlılar müşayiət etdilər. Formula 1 şirkətinin və Beynəlxalq Avtomobil Federasiyasının "Gələcəyin ulduzları" adlı birgə təşəbbüsü çərçivəsində qəbul edilən yeni qərara əsasən, builki mövsümdən etibarən həm paradda, həm də himn mərasimlərində pilotları azyaşlılar tərəfindən müşayiət ediləcəklər. Daha sonra Azərbaycan Respublikasının dövlət himni ifa olundu. Dövlət himnini Azərbaycanın Əməkdar Artisti, Prezident təqaüdcüsü İsfar Sarabskinin pianoda müşayiəti ilə "Səs Azərbaycan" musiqi yarış-

masının qalibi Samirə Əfəndi ifa etdi.

***

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev "Fox Sport" televiziya kanalına müsahibə verdi.

Prezident İlham Əliyev: Bu, dünya əhəmiyyətli bir tədbirdir. Biz çox şadıq ki, üçüncü dəfə Formula 1 Bakıda keçirilir. Hamı yarışdan həzz alır. Əminəm ki, qonaqlar da həzz alır, onlar burada bizimlədir. Onlar Azərbaycan xalqının qonaqpərvərliyini görürlər. Qonaqlar şəhərimizin necə də gözəl olduğunu görürlər və bu, möhtəşəm bir tədbirdir. Biz çox şadıq.

Müxbir: Siz bu küçələri tanıyırsınız, bu gün kim qalib gələcək?

Prezident İlham Əliyev: Mən bilmirəm. Hər kəsə qalib olmağı arzu edirəm və qalib gələn hər kəs burada qəhrəman olacaq.

Müxbir: Təşəkkür edirəm.

***

Sonra Formula 1 Azərbaycan Qran-Prisinin 51 dövrdən ibarət final mərhələsinə start verildi. Final mərhələsində hər birində iki pilot olan on komandanın bir gün əvvəl keçirilən sıralanma yürüşünün nəticəsinə əsasən start xəttinə ən yaxın məsafədə "Ferrari" komandasının pilotu Sebastian Fettel, "Mercedes" komandasının sürücüləri Luis Hamilton və Valtteri Bottas dayandılar.

Bakı trekinin uzunluğu 6 kilometr, ümumi məsafəsi isə 306 kilometrdir. Təhlükəsizliyin ən yüksək səviyyədə təmin olunduğu Bakı treki ən sürətli yarışlar kateqoriyasına daxildir. Trekin ən geniş

yerinin eni 13, ən dar hissəsinin eni isə İçərişəhər ətrafında, o cümlədən 7-ci və 8-ci döngələrdə 7,6 metr təşkil edir.

Gərgin idman mübarizəsi şəraitində keçən Qran-Prinin əsas mərhələsində 20 pilotdan 13-ü finiş xəttinə çata bildi. Azərbaycan Qran-Prisinin qalibi "Mercedes" komandasının britaniyalı pilotu Luis Hamilton oldu. Pilot məsafəni 1 saat 43 dəqiqə 44,291 saniyəyə başa vurdu. "Ferrari"-nin sürücüsü Kimi Raikkonen ikinci, "Force India" komandasının pilotu Sergio Peres isə üçüncü oldular.

Sonra qaliblərin mükafatlandırılması mərasimi keçirildi.

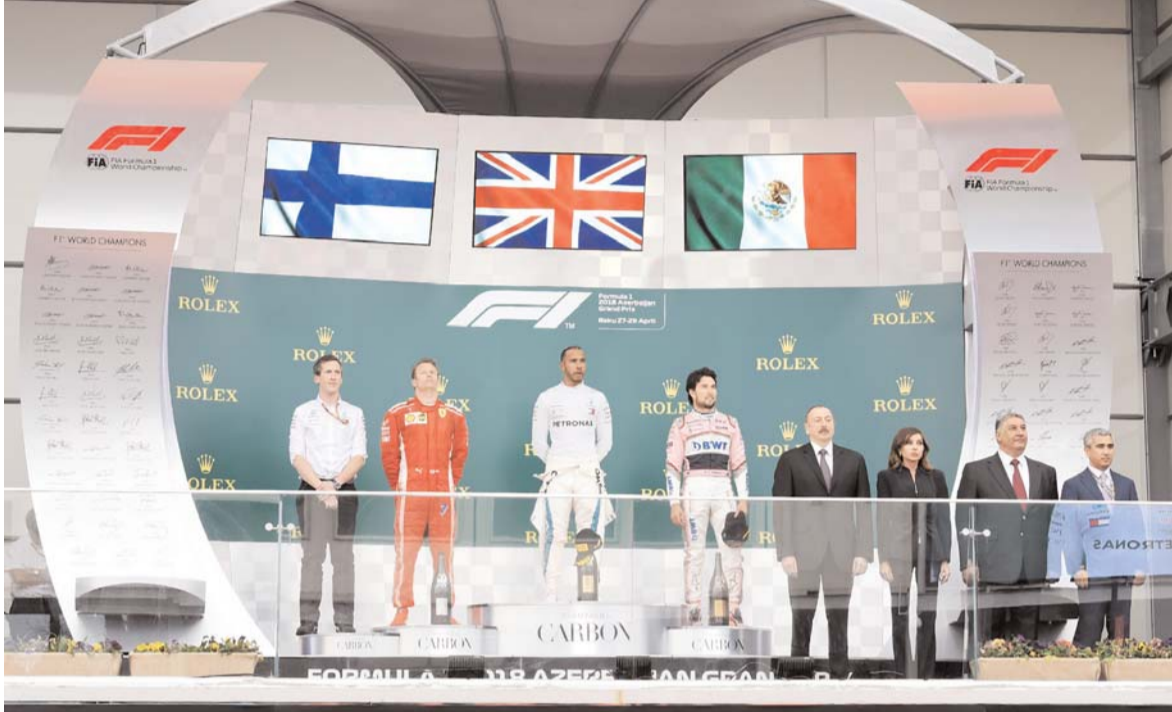
Qran-Prinin qalibi Luis Hamiltona kuboku Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev təqdim etdi.

Ardı Səh. 3

Bakıda möhtəşəm Formula 1 Azərbaycan Qran-Prisi başa çatıb

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Qran-Prinin açılış mərasiminə və final yarışına baxıb

Əvvəli Səh. 2

Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyeva Konstruktorlar kubokunu "Mercedes" komandasının nümayəndəsi Uilyam Qolbournna təqdim etdi. İkinci yerin sahibi, "Ferrari"-nin sürücüsü Kimi Raikkonenə kuboku Azərbaycanın gənclər və idman naziri Azad Rəhimov, üçüncü yeri tutan "Force India" komandasının pilotu Serxio Peresə isə kuboku Azərbaycan Avtomobil Federasiyasının prezidenti Anar Ələkbərov təqdim etdilər.

Qeyd edək ki, Bakı trekində qalib gəlməklə Luis Hamilton "Ferrari"-nin pilotu Sebastian Fettelə qabaqlayaraq çempionatda liderliyi ələ alıb. Bu qələbə sayəsində xallarının sayını 70-ə çatdıran britaniyalı pilot birinci sıraya yüksəlib. İkinci sıraya geriləyən S.Fettelin aktivində 66 xal var. Azərbaycan Qran-Prisində ikinci yeri tutan "Ferrari"-nin pilotu Kimi Raikkonen xal ehtiyatını 48-ə çatdıraraq üçüncü sırada qərarlaşıb. Qran-Pridə üçüncü olan "Force India" komandasının pilotu Serxio Peres isə 9-

cu sıraya yüksəlib.

Komandaların yarışında isə "Ferrari" komandası 114 xalla birinci sıradadır. "Mercedes" 110 xalla ikinci, "Red Bull Racing" isə 55 xalla üçüncü sırada qərarlaşıblar.

Bakıda Formula 1 Azərbaycan Qran-Prisinə aprelin 27-də start verilib. Yarışın birinci günündə pilotlar 6 kilometrlik Bakı şəhər trekində iki sərbəst yürüşdə güclərini sınaayıblar. Birinci sərbəst yürüşdə

"Mercedes" komandasının pilotu Valtteri Bottas qalib gəlib. "Red Bull Racing" komandasının pilotu Daniel Rikkardo ikinci, "Force India"-nin pilotu Serxio Peres isə üçüncü olublar. İkinci sərbəst yürüşdə "Red Bull Racing"-in pilotu Daniel Rikkardo fərqlənib. "Ferrari"-nin pilotu Kimi Raikkonen ikinci, "Red Bull Racing"-in digər pilotu Maks Ferstappen isə üçüncü sırada qərarlaşıblar. Yarışın üçüncü

sərbəst yürüşü aprelin 28-də keçirilib. Gərgin idman mübarizəsi şəraitində keçən yürüşdə "Ferrari" komandasının pilotu Sebastian Fettel birinciliyə yüksəlib. "Mercedes"-in pilotu Luis Hamilton yürüşü ikinci, "Ferrari"-nin digər pilotu Kimi Raikkonen isə üçüncü yerdə başa vurub. Ötən gün keçirilmiş sıralanma yürüşündən sonra isə Qran-Pridə pilotların düzülüşü müəyyənləşib.

Qran-Pri çərçivəsində Formula 2 üzrə yarışların qalibləri də müəyyənləşib. Aprelin 28-də keçirilmiş ilk yarışda "Dams" komandasının pilotu Aleksander Albon qalib adını qazanıb. "ART Grand Prix"-in pilotu Cek Aitken ikinci, "Charouz Racing System"-in üzvü Antonio Fuoko üçüncü yeri tutublar. Aprelin 29-da keçirilən ikinci yürüşün qalibi isə "ART Grand Prix" komandasının pilotu Corc Russel olub. "Carlin" komandasının pilotu Serxio Sette Kamara finiş xəttinə ikinci, "Pertamina Prema Theodore Racing"-in pilotu Nik De Vries üçüncü çatıblar.

Xatırladaq ki, 2016-cı ildə Bakıda keçirilən Formula 1 Avropa Qran-Prisinin qalibi "Mercedes"-in almaniyalı pilotu Niko Rosberq olub. Ötən il isə Formula 1 Azərbaycan Qran-Prisi "Red Bull Racing" komandasının avstraliyalı pilotu Daniel Rikkardonun qələbəsi ilə başa çatıb. Dünyada yarım milyard tamaşaçı auditoriyası olan Formula 1 yarışının növbəti dəfə Bakıda keçirilməsi ölkəmizin beynəlxalq idman aləmində qazandığı uğurları bir daha əks etdirir. Son illərdə birinci Avropa Oyunlarına, IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarına və bir çox nüfuzlu beynəlxalq yarışlara uğurla ev sahibliyi edən paytaxt Bakının Formula 1 kimi mühüm yarış da yüksək səviyyədə təşkil et-

məsi bir daha Azərbaycanın idman dövləti olduğunu, bu missiyanın ölkəmizin timsalında hər zaman özünü doğrultduğunu təsdiqləyir. Bütün bunlar da ölkəmizin dünyada getdikcə artan nüfuzundan, siyasi və iqtisadi sahədə qazandığı uğurların yeterincə olmasından qaynaqlanır. Bu, həm də onu göstərir ki, qədim tarixə, zəngin mədəniyyətə, milli mənəvi dəyərlərə, ən əsası da parlaq idman ənənələrinə malik ölkəmiz qarşıya qoyulan hər bir məqsədə, hər bir niyyətə uğurla çatır.

Formula 1 yarışlarının Bakı mərhələsi dünyada böyük maraq toplayıb. Almaniyalı Herman Tilke tərəfindən layihələndirilən şəhər trası nadirliyi ilə seçilir. Ona görə ki, Monte-Karlo, Melburn, Monako və Sinqapur kimi Azərbaycan Qran-Prisi də şəhər trasına ev sahibliyi edir. Belə ki, Bakıda keçirilən yarış zamanı avtomobillər Dənizkənarı Bulvarı boyunca hərəkət edir, şəhərin ən qədim hissəsi olan və UNESCO-nun dünya irsi siyahısına daxil edilən İçərişəhər Tarix-Memarlıq Qoruğunun ətrafında dövr edirdi. Beləliklə, yarışçı izləyən televiziya tamaşaçıları və qonaqlar şəhərimizin gözəlliyini görmək imkanı qazanırlar. Beləliklə, növbəti Formula 1 Azərbaycan Qran-Prisi uğurla başa çatdı. Bu dəfə də bu mötəbər yarışçı qəbul edən Bakı dünya tamaşaçılarına və şəhərimizin qonaqlarına maraqlı idman yarışını təqdim etməklə yanaşı, Azərbaycanın belə mötəbər yarışlara uğurla ev sahibliyi etdiyini nümayiş etdirdi. Qarşıda hələ neçə-neçə mötəbər beynəlxalq yarışların keçiriləcəyi paytaxtımız yenə də dünyanın diqqət mərkəzinə çevrildi, Formula 1 tamaşaçıları ölkəmizdə gedən inkişaf proseslərinin şahidi oldular.

1 may 2018-ci il

Prezident İlham Əliyev yeni inşa edilmiş “Tufan” tipli sərhəd gözetçi gəmisi ilə tanış olub

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev aprelin 30-da Dövlət Sərhəd Xidməti Sahil Mühafizəsinin Gəmi İnşası və Təmiri Mərkəzində yeni inşa edilmiş “Tufan” tipli sərhəd gözetçi gəmisi ilə tanış olub. AZƏRTAC xəbər verir ki, Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi Elçin Quliyev Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı, Prezident İlham Əliyevə raport verdi.

Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyev Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sahil Mühafizəsinin sərhəd gözetçi gəmilərinin tikintisini əks etdirən filmə baxdı, gəmilərin texniki göstəriciləri ilə tanış oldu.

Elçin Quliyevin məruzəsində qeyd olundu ki, Azərbaycan Prezidentinin daimi diqqət və qayğısı sayəsində son illər ərzində Dövlət Sərhəd Xidmətində dinamik inkişaf təmin olunub, ən müasir silah və texnika dövlət sərhədinin mühafizəsinə cəlb edilib, döyüş tətbiqi imkanlarının ciddi genişlənməsinə nail olunub.

Ardı Səh. 5

Rəsmi xronika

Prezident İlham Əliyev Goranboy rayonunun Dəliməmmədli-Quşçular-Fəxrəli-Qurbanzadə-Alpout avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında Sərəncam imzalayıb.

***

Prezident İlham Əliyev “Fitosanitar nəzarəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 23 fevral tarixli 1011-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi və “Fitosanitar nəzarəti haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 2 avqust tarixli 441 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi haqqında Fərman imzalayıb.

***

Prezident İlham Əliyev “Sanitariya-epidemioloji salamatlıq haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 23 fevral tarixli 1014-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında Fərman imzalayıb.

***

Prezident İlham Əliyev “Baytarlıq haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 23 fevral tarixli 1010-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi və “Baytarlıq haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 22 noyabr tarixli 316 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi haqqında Fərman imzalayıb.

***

Prezident İlham Əliyev “Standartlaşdırma haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 23 fevral tarixli 1013-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında Sərəncam imzalayıb.

Prezident İlham Əliyev yeni inşa edilmiş “Tufan” tipli sərhəd gözetçi gəmisi ilə tanış olub

Əvvəli Səh. 4

Sonra Dövlət Sərhəd Xidmətinin yeni xüsusi təyinatlı döyüş texnikasına, raket komplekslərinə, zərbəendirci pilotsuz uçan aparatlarına, silahlara, nəqliyyat vasitələri üzərində texniki-nəzarət stansiyalarına, idarəetmə və digər təyinatlı avadanlıqlara baxış keçirildi.

İki il əvvəl Prezident İlham Əliyevin Ali Baş Komandanlığı altında Azərbaycanın hərbi qüdrətinin möhtəşəmliyinin ifadəsi olan Aprel döyüşlərində düşmənin döyüş mövqelərinin, dislokasiya yerlərinin, komanda-dayaq məntəqələrinin, qərargahlarının bu döyüş imkanlarının uğurlu tətbiqi nəticəsində darmadağın edilməsinin görüntüləri nümayiş etdirildi.

Azərbaycan Sərhəd Mühafizəsinin xidməti-döyüş fəaliyyətinin formalaşdırılması və inkişafı ulu öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Prezident, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin diqqət və qayğısı sayəsində isə bu xidmət keyfiyyətcə yeni mərhələyə qədəm qoyub. Prezident İlham Əli-

vevin 2005-ci il fevralın 18-də imzaladığı Fərmanla sərhəd gözetçi gəmilər dəstəsinin əsasında Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sahil Mühafizəsinin təsis edilməsi nəticəsində Xəzər dənizində dövlət maraqlarımızın yüksək səviyyədə qorunması və dəniz sərhədlərinin etibarlı mühafizəsi üçün daha geniş imkanlar yaranıb. Dövlət Sərhəd Xidməti dənizdə sərhəd mühafizəsinin təşkili üzrə beynəlxalq təcrübədən istifadə

edərək Xəzərdə səmərəli sərhəd mühafizə sisteminin formalaşdırılması istiqamətində mühüm işlər görüb. Sərhədçi dənizçilərin peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması xüsusi diqqət mərkəzində saxlanılır. Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sahil Mühafizəsinin şəxsi heyətinin cəlb olunduğu müxtəlif mövzulu döyüş və taktiki təlimlərin hər il keçirilməsi döyüş hazırlığının yüksəldilməsində, ekstremal şəraitdə peşə vərdişlərinin möhkəmləndirilməsində böyük rol oynayır. 2017-ci il avqust

ayının 12-14-də “Xəzər dənizinin Azərbaycana mənsub bölməsində qaçaqmalçılıq, qeyri-qanuni ticarət, mütəşəkkil cinayətkarlıq və enerji infrastrukturuna qarşı terror-təxribat aktlarının qarşısının alınması zamanı Dövlət Sərhəd Xidmətinin bölmələri tərəfindən atarış əməliyyatları keçirməklə terrorçu qrupların zərərsizləşdirilməsi və dəniz təhlükəsizliyinin təmin olunması” mövzusunda döyüş atışlı taktiki sərhəd təlimləri keçirilib, gə-

mi silahlarının gecə və gündüz şəraitində döyüş atışları zamanı bütün təlim tapşırıqları yüksək səviyyədə icra olunub, şəxsi heyət böyük məharət nümayiş etdirib.

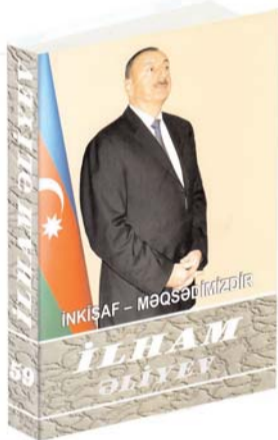
Prezident, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev yeni inşa olunan “Tufan” tipli sərhəd gözetçi gəmisi ilə tanış oldu.

Yeni gəmi mükəmməl naviqasiya və rabitə-radiotexnika avadanlığı, müasir silahlar, o cümlədən raketlər və raket silahlarına qarşı mübarizə kompleksi, gecəgündüz görmə müşahidə sistemləri və hidroakustik qurğu ilə təchiz edilib. Xəzər dənizində ağır üzme şəraitində xidməti vəzifələrini yerinə yetirə bilən, itisürətli qayıqla təchiz edilmiş və 62 metr uzunluğunda olan sərhəd gözetçi gəmisinin dəniz şəraitində göyertəsinə helikopterin enməsi mümkündür. Bildirildi ki, yeni gəmidən dövlət sərhədlərinin mühafizəsi, sərhəd sularında rejimin təmin olunması, karbohidrogen ehtiyatlarının hasilatı və nəqli infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi istiqamətində xidməti vəzifələrin icrası zamanı istifadə ediləcək.

Prezident İlham Əliyev: Siyasətimizin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır

“İlham Əliyev. İnkişaf - məqsədimizdir” çoxcildliyinin 59-cu kitabı çapdan çıxıb

Mən dəfələrlə qeyd etmişəm, bir daha demək istəyirəm ki, Azərbaycan dövləti sosial dövlətdir. Siyasətimizin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır. Əlbəttə ki, hər bir insan üçün onun sağlamlığı çox vacibdir. Biz çalışmalıyıq ki, insanlar öz sağlamlıqlarını itirməsinlər və keyfiyyətli yüksək tibbi xidmətlə təmin olunsunlar. Bunu etmək üçün bundan sonra da müvafiq göstərişlər veriləcəkdir, tədbirlər görülməcəkdir.

çılmış İlham Əliyevin andiçmə mərasimindəki nitqi, həmçinin dövlətimizin başçısının xarici dövlət və hökumət rəhbərləri, siyasi xadimlər, nümayəndə heyətləri ilə görüşlərinə dair informasiyalar, nitq və çıxışlarının mətnləri, məktubları yer alıb.

Çoxcildliyin bu kitabına Azərbaycan Prezidentinin Böyük Britaniya, Fransa, Pakistan, habelə ATƏT və digər beynəlxalq qurumların Azərbaycana səfər etmiş yüksək vəzifəli şəxslərini, MDB Sərhəd Qoşunları Komandanları Şurasının 70-ci iclasının nümayəndələrini, Avropa Milli Kitabxanaları Konfransının prezidentini və Avrasiya Kitabxanalar Assambleyasının vitse-prezidentini qəbul etməsinə dair materiallar, “Qara dəniz - Xəzər dialoqu” ölkələrinin kəşfiyyat xidmətləri rəhbərlərinin müşavirəsinin X iclasının iştirakçılarına müraciəti, habelə dövlətimizin başçısının MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak etmək üçün Belarusa səfəri barədə informasiya toplanıb.

Eyni zamanda, çoxcildliyin 59-cu cildinə Prezident İlham Əliyevin Yevlax, Bərdə, Şəmkir, Gədəbəy, Quba və Şabran rayonlarına, Naftalan və Sumqayıt şəhərlərinə səfərləri çərçivəsində mədəniyyət mərkəzlərinin, müəssisə və zavodların, digər sosial obyektlərin açılışında iştirakı, bölgə ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşləri haqqında informasiyalar, Nazirlər Kabinetinin 2013-cü ilin 9 ayının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş iclasında nitqləri də daxil edilib. Kitaba “Qeydlər”, “Şəxsi adlar”, “Coğrafi adlar” göstəriciləri də daxil edilib.

“Azərmeş” tərəfindən buraxılan 59-cu kitabın hazırlanmasında Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyinin (AZƏRTAC) materiallarından istifadə olunub.

Ancaq deyə bilərəm ki, Azərbaycanda bu sahədə görülən işlər beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən də qiymətləndirilir. Dünya Səhiyyə Təşkilatı Azərbaycanda islahatların aparılmasında müsbət meyilləri qeyd edir. Əlbəttə ki, bu, bizi daha da ruhlandırır. Əminəm ki, növbəti illərdə səhiyyə sisteminin təkmilləşdirilməsi üçün əlavə tədbirlər görülməcəkdir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, “İnkişaf - məqsədimizdir” çoxcildliyinin yenidən çapdan çıxan 59-cu kitabında yer alan bu fikirləri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 2013-cü il oktyabrın 3-də 1 sayılı Sumqayıt Şəhər Xəstəxanasında aparılan əsaslı təmir və yenidənqurma işləri ilə tanış olarkən söyləyib.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri akademik Ramiz Mehdiyev buraxılışına məsul olduğu çoxcildliyin 59-cu kitabındakı materiallar 2013-cü ilin sentyabr və oktyabr aylarını əhatə edir. Bu kitab dövlətimizin başçısının cənub bölgəsinin gəncləri ilə görüşünə dair informasiya və Lənkəranda Gənclər Mərkəzinin açılışında çıxışının mətni ilə başlayır.

Nəşrin bu cildində 2013-cü ildə üçüncü müddətə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti se-

“Azərbaycan mötəbər beynəlxalq idman yarışlarının təşkil olunduğu məkana çevrilib”

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Dünya Güləş Birliyinin prezidentini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 29-da Dünya Güləş Birliyinin prezidenti Nenad Laloviç qəbul edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, Dünya Güləş Birliyinin prezidenti Nenad Laloviç dövlətimizin başçısını prezident seçkilərində qələbəsi münasibətilə təbrik etdi. Nenad Laloviç Bakıda Formula 1 yarışlarının yüksək səviyyədə təşkil edildiyini vurğuladı. O, məmnunluq hissi ilə qeyd etdi ki, Azərbaycan güləş idman növündə dünyanın ən aparıcı ölkələri sırasındadır.

Azərbaycanın mötəbər beynəlxalq idman yarışlarının təşkil olunduğu məkana çevrildiyini qeyd edən Nenad Laloviç 2015-ci ildə birinci Avropa Oyunlarının ölkəmizdə çox gözəl təşkilinin dünya idman ictimaiyyəti tərəfindən böyük maraqla izləndiyini dedi. Azərbaycan güləşçilərinin əldə etdiyi uğurlara toxunan qonaq ABŞ-da sərbəst güləş üzrə dünya kuboku yarışlarında Azərbaycan yığma komandasının ikinci yer tutmasının önəmini qeyd etdi.

Dövlətimizin başçısı təbriklərə görə minnətdarlığını bildirdi. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda idmanın inkişafının sağlam gənc nəslin və perspektivli idmançıların yetişməsi baxımından böyük önəm daşdığını bildirdi, Azərbaycan idmançılarının müxtəlif sahələrdə, o cümlədən güləş idman növündə böyük uğurlar qazandığını məmnunluqla qeyd etdi.

Nenad Laloviç müxtəlif illərdə güləş idman növündə xidmətlərinə görə və birlik tərəfindən seçilmiş fəxri insanlar üçün təyin olunmuş Dünya Güləş Birliyinin ən ali mükafatı “Qızıl Orden”i dövlətimizin başçısına təqdim etdi. Dövlətimizin başçısı mükafata görə minnətdarlığını bildirdi.

1 may 2018-ci il

Əli Həsənov: "AŞPA-da növbəti anti-Azərbaycan kampaniyasının başlanması təəccüblü deyil və təsadüfi xarakter daşımı"

Qərbdə Azərbaycanla qarşı ardicil və məqsədyönlü şəkildə fəaliyyət göstərən dairələr, onların nəzarətində olan təşkilatlar və media ölkəmizdə keçirilən mühüm tədbirlər ərafəsində daha da fəallaşır və ciddi-cəhdlə həm Azərbaycanı, həm də həmin tədbiri qaralamağa çalışırlar.

yiqlər olub və davam edir.

Azərbaycan xarici siyasət kursunu müstəqil şəkildə, öz milli maraqlarına uyğun müəyyənəşdirib həyata keçirir, beynəlxalq təşkilatların tribunalarında xalqın mövqeyi ifadə olunur. Bir sözlə, əhalisinin sayı 10 milyona çatmamış bir ölkə dünyanın hege-

mon qüvvələrinin təzyiqləri qarşısında diri və göstərir, öz xəttini yürüdüür və beynəlxalq aləmdə etibarlı tərəfdəş, güvənə bilən mütəfiq kimi böyük nüfuz və hörmət qazanıb.

İstənilən dövlətin xarici siyasətində milli mənafeələr naminə diasporun və xaricdəki mənafəet qruplarının gücündən istifadə etmək istiqaməti mühüm yer tutur. Lobbiçilik Qərb siyasətinin dünyaya tanıtıldığı fəaliyyətdir. Qərb ölkələrinin bir çoxunda, məsələn ABŞ-da bu fəaliyyət qanunla tənzimlənir. ABŞ xaricdə həmin məqsədlər üçün ildə 200 milyard dollardan çox vəsait xərcləyir. Avropa İttifaqı "Şərq tərəfdaşlığı" proqramı da daxil olmaqla siyasət, təhsil, QHT sahəsinə aid layihələrə yüz milyonlarla avro sərf edir.

Azərbaycan da eyni yolu gedir, ölkəmizdə iqtisadi maraqları olan şirkət və qurumların, enerji və neqliyyat dehlizləri siyasətindən bəhrələnən dövlətlərin gücündən istifadə edir, ayrısı siyasətçilər, media strukturları, QHT-lər, parlament fraksiyaları ilə işləməyə can atır. Heydər Əliyev Fondu, AIDA xətti ilə mühüm layihələr həyata keçirilir, ölkənin imici naminə beynəlxalq tədbirlərə ev sahibliyi edilir. Azərbaycan beynəlxalq təşkilatlarla iş aparmamalığıdır? Gələn qonaqlar ac yola salınmalıdır? Onlara ölkəmizin simvolu olan suvenirlərin təqdim edilməsində nə qəbahət var?

Erməniperəst "People in Need", eləcə də "Freedom House", "Amnesty International" və "Human Rights Watch" kimi təşkilatların maliyyələşməsində xüsusi rolu olan "Carnegie Corporation"un rəhbərliyi erməni diasporunun nümayəndələrindən ibarətdir. Dövlət katibi olarkən öz kabinetini anti-Azərbaycan kampaniyaları üçün qərargaha çevirmiş Con Kerri də bu gün "Carnegie Corporation"da ekspert kimi çalışır. Nədən ermənilərin lobbi fəaliyyətinə Qərbdə "yaşıl işıq" yandırılmalı, Azərbaycan əleyhinə fəaliyyəti belə açıq şəkildə stimullaşdırılmalı, amma Azərbaycan dövlətinin özünü müdafiə etmək haqqı tanınmamalıdır?

Siyasi pərdəarxası xəbərlərin aktiv izləyiciləri yaqın ki, xatırlayırlar - Azərbaycan yenice müstəqillik əldə etdiyi dövrdə Qərbin müxtəlif işbaz qurumla-

rı, biznesmenləri, siyasətçiləri ölkəmizlə işbirliyi qurmağa çalışır və beynəlxalq arenada onun PR-nı təşkil etmək üçün öz təkliflərini irəli sürüdüür. Əksər hallarda da təkliflərin arxasında Azərbaycanın milli sərvətlərindən pay qoparmaq cəhdi dayanırdı. Azərbaycanın milli sərvətlərini belə stereotip düşüncəsi olan, yeni "fəth edilmiş" keçmiş sovet əyalətinə qənimət arxasınca gedən "quldurlar" a verib onları işləməyidik?

Əgər Azərbaycan beynəlxalq arenada öz maraqlarını müdafiə etmək üçün fəal siyasi və iqtisadi qruplardan, sağlam düşüncəli nüfuzlu şəxslərdən istifadə edirsə, bunun nəyi pisdirdir? Bəs formalaşdırılmış lobbi Azərbaycan üçün hansı işləri görür? Avropanın müxtəlif strukturlarının Dağlıq Qarabağ münafiqəsi ilə bağlı indiyədək qəbul etdiyi sənədlərin sadəcə sadalanması kifayət qədər yer və zaman alardı. Bu uğurda həm Azərbaycan diplomatiyasının, həm də diasporun böyük əməyi var. İlk dəfə belə sənədlər qəbul ediləndə o zaman AŞPA-dakı erməni nümayəndə heyəti və Ermənistan xarici siyasət idarəsinin uzun müddət hansı şok yaşadığını nə tez unutduq?

2013-cü ildə iflasa uğramış bədnam "Ştrasser layihəsi"nin şokunu yaşayanlar AŞPA-dakı "korrupsiya hesabatı"ndan sonra yenidən "siyasi məhbus" məsələsində qisasə və revanşa hazırlayırlar. Bu, Azərbaycana, onun milli maraqlarına qarşı qurulmuş növbəti məkrli oyundur. Necə düşünürsünüz, dövlət öz mənafeyini qorumaq deyilməyib?

Biz xarici anti-Azərbaycan dairələrin məqsədlərini başa düşürük, ancaq Azərbaycandan olan və bu kampaniyalara dəstək verənləri, o qarayaxmalarda yer alanları anlaya bilmirik. Həmişə erməni lobbisinin fəaliyyətini nümunə göstərərək Azərbaycanı öz gücünə iqtisadi lobbi, siyasi dəstək qrupları formalaşdırmaqda ittiham edənlərin bugünkü əks-mövqeyini mentiqlə izah etmək mümkündür.

Biz ölkə daxilindəki opponentlərdən "niyə Azərbaycan lobbisi Avropa strukturlarında, Qərb dövlətlərinin parlamentlərində, beynəlxalq strukturlarda azdır?", "niyə bu və ya digər Qərb ölkəsində ictimai rəyə təsiri olan qurum, QHT, düşüncə mərkəzi Azərbaycan lobbisinə çevrilməyib?" suallarını eşitmək istəyirik. Bunun qısa cavabı da var. Birincisi, lobbini yaratmaq kifayət qədər böyük zaman və gərgin fəaliyyət tələb edir. Cənab Prezidentin son təyinatlarını bu işi daha da sürətləndirəcəyinə heç bir şübhə yoxdur. İkincisi, bəzən diaspor və lobbi quruculuğuna dəstək göstərməli olan bəzi şəxslər, sadəcə, xə-

yanət yolu tutublar. Avropa Şurası yanında səfir postu kimi yüksək vəzifə tutan diplomat indi AŞPA və digər Avropa strukturlarına Azərbaycanın lobbi fəaliyyəti barədə gizli şikayət-donos göndərməsi haqda "qürurlu" danışır. Çox mühüm səbəb budur - lobbi qurmalı olanlardan bəziləri bu işin önünü kəsmək üçün hətta xəyanəti belə göz önünə alıblar.

Lobbi quruculuğuna yardım edəcək bəzi diaspor nümayəndələri isə Qərbin formalaşdırıldığı "iaşə müxalifəti"ne çevrilib və Azərbaycan dövlətinə qarşı erməni lobbisi ilə birlikdə mübarizə aparırlar. Həmin "iaşə müxalifəti" AŞPA-da erməniperəst "People in Need" təşkilatının dinləmələrində canfəşanlıq edir.

Ancaq nə qədər acınacaqlı görünsə də, opponətlər bizi lobbinin zəifliyində deyil, ümumiyyətlə, lobbi fəaliyyətini təşkil etməkdə günahlandırırırlar. Avropanın bəlli çevrələrindən bəhrələnən radikal müxalifətin xalqın heysiyyətinə hesablanmış və XIX əsrə xas "vaveyla şəriət əldən getdi" tərzdə şüarı, hətta hansısa oteldə baş verən hadisəyə görə hakimiyyəti ittiham etməsi onların populizminin və primitivliyinin göstəricisidir. Əvvəla, Pedro Aqramuntun məlum açıqlaması bu iddialara çox tutarlı cavab oldu. Digər tərəfdən isə, bir müddət əvvəl "niyə otellərdə cütlüklərdən sənəd tələb olunur" deyənlərin bu gün tam əks fikir səsləndirməsi onların sadəcə manipulyasiya həvəskarı olduğunu təsdiq edir.

İndi sadəcə bir suala cavab istəyirəm: əgər hər hansı oteldə hansısa xoşagəlməz hadisə baş veribse, kimsə kiməsə nə isə təklif edibse, bunda hakimiyyəti ittiham etmək nə dərəcədə düzgündür?

Biz, bəzi ölkələrin nümunəsinə uyğun olaraq, opponətlərimizdən milli məsələlərdə sağlam düşüncə, obyektiv mövqə gözləyirik. Siz hakimiyyətə qarşı müxalif ola bilərsiniz, amma dövlət və xalqa qarşı müxalifətçilik heç bir dövrdə və heç bir xalqın tarixində təqdir olunmayıb.

Görünür, xarici dairələr hakimiyyət opponətlərinin xidmətlərindən yararlanmaqla Azərbaycan dövlətinə gözəndən salacaq ictimai narazılıq formalaşdırmağa can atırlar. Lakin əminliklə deyə bilərəm ki, əvvəllər olduğu kimi, bu süni ajiotaj yaratmaq cəhdi də uğursuzluğa məhkumdur. Azərbaycan əməkdaşlığa, tərəfdaşlığa açıq ölkədir, lakin heç vaxt təzyiq, şantaj, təhdid siyasətini qəbul etməyib və etməyəcəkdir. Buna görə də belə cılız kampaniyalarla Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzuna xələl gətirmək cəhdinin iflasa uğrayacağı heç bir şübhə doğurmur".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikri Azərbaycan Prezidentinin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi Əli Həsənov Facebook sosial şəbəkəsindəki səhifəsində AŞPA-nın Azərbaycanla bağlı "hesabat"ı haqqında statusunda bildirib.

Əli Həsənov yazır: "Məlumdur ki, 2018-ci il başlayandan Azərbaycan bir çox beynəlxalq səviyyəli tədbirlərə ev sahibliyi edib, ölkənin həyatında mühüm əhəmiyyət kəsb edən hadisələr baş verib. Aprelin 11-də Azərbaycanda keçirilmiş prezident seçkiləri ekspertlərin tam əksəriyyəti tərəfindən cənab İlham Əliyevə etimad referendumu kimi dəyərləndirildi. Seçkilərdən sonra yeni hökumətin formalaşdırılması istiqamətində atılan addımlar cəmiyyət tərəfindən olduqca pozitiv qarşılandı. Biz ilk müsəlman demokratiyasının qurulmasının 100 illiyini qeyd edirik, azərbaycanlılara qarşı həyata keçirilmiş soyqırımın bir əsrlik tarixinə beynəlxalq platformalarda hüquqi-siyasi qiymət verilməsi üçün ciddi kampaniya təşkil olunub. Azərbaycanın liderliyi ilə həyata keçirilən "Cənub Qaz Dəhlizi" layihəsinin bəzi komponətləri üzərində işlər yekunlaşır və bir müddət sonra TANAP-ın açılışını qeyd edəcəyik. Mühüm geostrateji əhəmiyyətə malik nəqliyyat layihələrinin həyata keçirilməsi ilə bağlı çox əhəmiyyətli qərarlar qəbul olunub və bu istiqamət üzrə işlər uğurla davam etdirilir. Bu günlərdə isə Formula 1 yarışlarını izləyən dünya idmansevərləri həm də müasir Bakının möhtəşəmliyinə heyran qaldıqlarını gizlətmirlər.

Baxın! Bu tədbirlər 2018-ci ilin dörd ayında baş verib. Hələ qarşıda öz möhtəşəmliyi ilə dünya ictimaiyyətinin diqqətini ölkəmizə cəlb edəcək hadisələr var.

Bəs Ermənistan da nə baş verir?! Bu ölkədə Azərbaycanla eyni vaxtda keçirilmiş seçkilərdən sonra coşmuş ehtiraslar, xalq narazılığı sənəmək bilmir. Erməni xalqı uzun illərdir onu istismar edən, beynəlxalq aləmdən, regionun siyasi və iqtisadi həyatından təcrid halına salmış, bütün maddi resurslarını mə-

Böyük Britaniya ilə əlaqələr ölkəmizin inkişafına öz töhfələrini verəcək

Dövlət müstəqilliyimizin bərpa edilməsindən sonra Azərbaycan Respublikasının xarici siyasətinin mühüm istiqamətlərindən biri Avropa ölkələri ilə münasibətlərin qurulması və inkişaf etdirilməsindən ibarət olmuşdur. Doğrudur, Avropa qitəsi ölkələri ilə Azərbaycanın əlaqələrinin zəngin, qədim tarixi var. Hələ orta əsrlərdən belə Avropa ölkələri ilə Azərbaycan arasında əlaqələr mövcud olub. Bu əlaqələr XX əsrdə xarici siyasət fəaliyyəti Sovet imperiyasının Mərkəzi hakimiyyətinin əlində cəmləşdiyi səbəbindən, Azərbaycanın Avropa ölkələri ilə birbaşa əlaqələri də demək olar ki, kəsildi. Xüsusilə, qeyd etmək lazımdır ki, dövlət müstəqilliyimizin bərpa edilməsi ilə Azərbaycan Avropa ölkələri ilə münasibətlərdə yeni keyfiyyət mərhələsinə qədəm qoydu və bu münasibətlər artıq əvvəlki dövrlərdəki əlaqələrdən əsaslı surətdə fərqlənir.

Dünya siyasətinə ciddi təsir imkanlarına malik olan və "Qoca dünya" adlandırılan Avropa qitəsində yerləşib, BMT Təhlükəsizlik Şurasının beş daimi üzvündən biri olan Böyük Britaniya ilə münasibətlərin, iqtisadi, siyasi əlaqələrin qurulması və inkişaf etdirilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Əlverişli coğrafi-siyasi mövqedə yerləşməsi, Şərqi ilə Qərbi arasında "qızıl körpü" rolu oynamağı, demokratik, dünyəvi, hüquqi dövlət quruculuğu, azad bazar iqtisadiyyatı yolu seçməsi, zəngin təbii sərvətləri, Avropa ölkələrinin, əlverişli, Böyük Britaniyanın da siyasətində Azərbaycanın yerini və rolunu artırır.

Britaniya Azərbaycanda ən böyük xarici investor statusunu qorumaqdadır

Böyük Britaniya BP-nin Azərbaycanın neft-qaz sektorunun inkişafına və modernləşdirilməsinə verdiyi mühüm töhfələr vasitəsilə enerji sənayesində Azərbaycanın əsas tərəfdaşdır. Bu tərəfdaşlıq çərçivəsində Böyük Britaniyadan gələn investisiyalar ölkədəki bütün xarici investisiyaların 50%-nə qədərini təşkil edir və hazırda Britaniya Azərbaycanda ən böyük xarici investor statusunu qorumaqdadır. Bundan başqa, Azərbaycanda Britaniyanın təxminən 500-dən çox şirkəti fəaliyyət göstərir və Bakıda 4000-dən çox Britaniya vətəndaşı yaşayır. Bütün bu sadalananlar Britaniyanın Azərbaycanın inkişafında oynadığı aparıcı roldan, Azərbaycanın rifahına və təhlükəsizliyinə verdiyi töhfələrdən xəbər verir. Təbii ki, Azərbaycan da BP-nin ölkəmizin inkişafına verdiyi töhfələrə böyük dəyər verir və Böyük Britaniya ilə əlaqələri yüksək qiymətləndirir.

Aprelin 26-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Baş naziri xanım Tereza Mey ilə görüşü olub və Azərbaycan Prezidentinin bu səfərinin iqtisadi və ticarət, enerji, təhlükəsizlik məsələlərinin müzakirəsi üçün yaxşı imkan yaradacağı xüsusilə vurğulanır. Böyük Britaniyanın Baş naziri əməkdaşlığın genişləndirilməsi baxımından SOCAR ilə BP şirkəti arasında imzalanacaq sazişin önəmli dəyərləndirib və bu əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirib.

Görüşdə "Şahdəniz" layihəsi üzrə görülən işlərdən danışılıb və eyni zamanda bu ilin iyun ayında TANAP layihəsinin açılışı ilə əlaqədar fikir mübadiləsi aparılıb. Xüsusilə, "Şəfəq-Asiman" strukturu üzrə imzalanmış, hasilatın pay bölgüsü sazişi əsasında görülən işlərin intensivləşdirilməsinin əhəmiyyətinə diqqət ayrılıb və bu da o deməkdir ki, sözügedən saziş tərəflər üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Söhbət zamanı Azərbaycan ilə BP şirkəti arasında uzun illər davam edən əməkdaşlığın hazırkı səviyyəsindən razılıq, məmnunluq ifadə olunması da münasibətlərin yüksək səviyyədə olduğundan xəbər verir və bu da, öz növbəsində, münasibətlərin gələcəkdə daha da yaxşılaşacağına zəmin yaradır.

BP şirkəti, həmçinin Böyük Britaniya ilə əlaqələrin əhəmiyyəti strateji baxımdan əvəzolunmazdır

Nəzərə alsaq ki, Azərbaycan neft ixrac edən ölkədir və eyni zamanda, ölkənin gəlirlərində neftdən əldə edilən gəlirlər əhəmiyyətli dərəcədə yer tutur, bu baxımdan, Böyük Britaniya ilə əlaqələrin əhəmiyyəti strateji baxımdan əvəzolunmazdır. Eyni zamanda, Azərbaycanın iqtisadi cəhətdən güclənməsində, ölkənin inkişafının təmin edilməsində bu əlaqələrin vacibliyini nəzərə almamaq olmaz. Xüsusilə, qeyd etmək lazımdır ki, ölkənin iqtisadi potensialının artması ümumi inkişafı təmin edir və nəticədə, nüfuzlu bir dövlət olaraq Azərbaycanın dünya ölkələri arasında retinqini yüksəldir və ölkəmizi daha da uğurlu söz sahibinə çevirir. Neft ixrac edən ölkə kimi Azərbaycanın büdcə gəlirlərində təbii ehtiyatlardan əldə olunan gəlirlərin xüsusi çəkisi üstünlük təşkil edir. Bu baxımdan, Böyük Britaniya ilə, BP ilə əlaqələrin inkişaf etdirilməsi vacib hesab olunur və böyük əhəmiyyət kəsb edir. Təbii ki, Böyük Britaniya, eyni zamanda, BP şirkəti üçün də bu əlaqələrin, strateji tərəfdaşlığın böyük əhəmiyyəti var və bu mənada, ölkəmizə maraqlı olduğu danılmazdır. Prezident seçkilərindən az sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sözügedən ölkəyə səfərinin reallaşması da təsdiq edir ki, həqiqətən də, Böyük Britaniya, eyni zamanda, BP şirkəti ölkəmizlə əlaqələrin inkişaf etdirilməsində, yeni-yeni layihələrin, sazişlərin reallaşmasında maraqlıdır. Əminliklə deyə bilərik ki, bu əlaqələr gələcəkdə daha da inkişaf etdiriləcək və ölkənin iqtisadi inkişafına, maraqlarının təmin olunmasına öz töhfələrini verəcək.

İnam HACIYEV

Seymur Orucov: "AŞPA lobbiocaqları tərəfindən idarə olunan quruma çevrilib"

"Avropa Şurası Parlament Assambleyası (AŞPA) digər lobbiocaqları, mənbələri tərəfindən artıq idarə olunan bir quruma çevrilib".

Bunu SİA-ya açıqlamasında Yeni Azərbaycan Partiyası Siyasi Şurasının üzvü, hakim partiyanın Gənclər Birliyinin sədri Seymur Orucov deyib.

Sədrin sözlərinə görə, onlar birbaşa və dolayı yolla bu məsələləri maliyyələşdirirlər: "Bununla da hər hansı bir qrupların maraqlarına xidmət edən bir quruma çevrilib. Çünki ən azından normal tənqidi olan insan, obyektiv olan bir təşkilat gəlib Azərbaycanda seçki prosesinə baxıb və yaxud da namizədlərlə cənab İlham Əliyevi bir tərəziyə qoyub ölçüb baxardı ki burada anti-demokratik seçkidən söhbət gedə bilməz. Azərbaycanda seçkilər ərəfində hər bir namizədə bərabər şərait yaradılmışdı. Kim harada istəyirdisə gedib orada da mitinqini keçirmişdi. Bir sözlə heç bir məhdudiyət olmamışdı. Seçkilər kifayət qədər rəqabət mühitində keçmişdi.

Azərbaycan xalqı öz seçimini edib və cənab İlham Əliyevlə inkişafa, tərəqqiyə davam deyib. AŞPA və digər qurumların vassalları olan qeyri-hökumət təşkilatları ("sərhədsiz reportyorlar", "Amnesty International" və s.) vardır ki, onlar Azərbaycan təsir göstərə bilmirlər. Bu təşkilatların məqsədi odur ki, Azərbaycanın boynuna hansısa öhdəliklər qoysunlar. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bunların heç birini bu və ya digər formada yaxına buraxmır, Azərbaycanın milli maraqlarını, dövlətçilik, iqtisadi, siyasi maraqlarını onların ayaqlarına qurban vermir. Onsuzda bunlar qeyri-obyektivdirlər. Qoy onlar gedib Orta Şərqdə baş verən proseslərə öz münasibətlərini bildirsinsinlər və sonra gəlib Azərbaycanda seçki mühitindən danışsınlar".

Türkiyəli deputat: "Türkiyə və Azərbaycan arasında münasibətlər bütün sahələrdə inkişaf edir"

Türkiyə və Azərbaycan arasında münasibətlər bütün sahələrdə inkişaf edir, qardaş ölkənin Prezidenti İlham Əliyevin Ankaraya səfəri də bunun təsdiqidir. Bunu Trend-ə Türkiyə-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun rəhbəri Necdet Ünüvar deyib.

O bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin Türkiyəyə səfəri çox səmərəli və vacib oldu: "Qardaş ölkənin Prezidenti İlham Əliyev aprelin 11-i təkrar dövlət başçısı seçildikdən sonra ilk xarici səfərini Türkiyəyə etdi. Türkiyə və Azərbaycan dövlət başçılarının seçkilərdən sonra bu cür səfərləri ənənəyə çevrilib". N.Ünüvarın sözlərinə görə, Türkiyə və Azərbaycan arasında bütün sahələrdə möhkəm əlaqələr var:

"Bununla yanaşı, iki ölkənin xalqları bir-birinə çox yaxındır. Birgə mətbuat konfransı zamanı prezidentlər Bakı ilə Ankara arasında münasibətlərin vacibliyini vurğulayıb".

N.Ünüvar əlavə edib ki, Türkiyədə dövlət çevrilişinə cəhd zamanı Azərbaycan bu ölkəyə dəstək olub: "Çevriliş cəhdi zamanı, parlament atəşə tutulanda Türkiyəyə ilk zəng edən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Azərbaycanın digər şəxsləri olub".

Musa Quliyev: "AŞPA-ya münasibətimizi dəyişmək haqqında düşünməliyik"

"Ümumiyyətlə bir insan o qədər həyasız, abırsız olsun ki, vicdanını, ədalətini itirsən ki, gördüyünü deyil, öz ölkəsinə getdikdən sonra kiminsə diqqəti ilə yazılanları söyləsin. Mən bunu heç cür dərk edə bilmirəm". Bunu SİA-ya açıqlamasında millət vəkili Musa Quliyev Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) Azərbaycanla bağlı qərəzli "hesabatı"na münasibət bildirərkən deyib.

"Biz də uzun illərdi ki, siyasətlə məşğuluq. Amma haradasa nəyisə yaxşı görürüksə gəlib onu pisləyə bilmərik. Lakin onlar ağı gördüyünü qara deyirsə, bu, artıq Azərbaycanın Avropa Şurasına olan münasibətini dəyişdirməyi bizə məcbur edirlər. Hesab edirəm ki, bu son dərəcə biabırçı, qərəzli, heç bir həqiqətə uyğun olmayan və tənqiddə dözməyən bir qərardır ki, Avropa Şurası Azərbaycan haqqında belə qərar qəbul edib. Biz bir dövlət, cəmiyyət, hökumət olaraq buna qarşı öz addımlarımızı atmalıyıq. Biz artıq Avropa Şurasına münasibətimizi dəyişmək haqqında düşünməliyik"-deyə, deputat fikrini tamamlayıb.

Fransalı senator: Neft ölkəsi olan Azərbaycan elmə, təhsilə çox böyük diqqət ayırır

Azərbaycan-Fransız Universiteti (UFAZ) elm və texnika sahələrində müasir kadrların hazırlanması üçün çox mühüm ali təhsil ocağıdır. Neft ölkəsi olan Azərbaycan yalnız bununla kifayətlənmir, elmə, təhsilə çox böyük diqqət ayırır. Bu isə həm Azərbaycanın, həm Fransanın, həm də dünyanın gələcəyi üçün çox əhəmiyyətlidir. Bu sözləri Fransa Senatının Fransa-Qafqaz dostluq qrupunun sədri, senator Alen Uper UFAZ-la tanışlıqdan sonra AZƏRTAC-a məxsusi müsahibəsində bildirib.

Səfər çərçivəsində Azərbaycanda keçirdiyi görüşlərə toxunan senator qeyd edib ki, aparılan müzakirələrin mərkəzində əsasən humanitar məsələlər dayanır. İxtisasca həkim olduğunu deyən fransalı senator bildirib: "Azərbaycan tibbi araşdırmalar sahəsində dünya miqyasında çox böyük nailiyyətlər əldə ediblər. Çünki dünən gəzdirdiyim tibb müəssisələrində ən müasir texnologiyaların, tibbi nailiyyətlərin tətbiqinin şahidi oldum".

General Vladislav Safonov: “Əgər o vaxt Heydər Əliyev hakimiyyətdə olsaydı, bu gün Azərbaycanın Qarabağ problemi olmazdı”

1 1993-cü ilin iyun ayında ölkəmizdə hökm sürən xaos, özbaşnalıq və anarxiyadan təngə gəlmiş xalq Azərbaycanın böyük oğlu Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə qayıtmasını tələb etməsəydi, ölkəmizin başına nələr gələcəyini təsəvvür etmək çətin, bəzən isə dəhşətlidir. Azərbaycan ordusunun hərbi uğursuzluqları gənc müstəqil dövlətimizdə dərin böhran yaratmışdı. Ölkənin iqtisadi vəziyyəti də mürəkkəb idi. Respublikanın bir sıra şəhər və rayonlarında yaradılmış qanunsuz silahlı dəstələr Bakıya tabe olmadıqlarını bəyan edirdilər. Bu şəraitdə ölkədə qayda yaratmağa qadir olan yeganə birləşdirici şəxsiyyət yalnız bir nəfər ola bilərdi - 1969-1982-ci illərdə Azərbaycana uğurla rəhbərlik etmiş Heydər Əliyev. O, fəlakətli vəziyyətdə, tammiqyaslı vətəndaş müharibəsi həddində olan ölkəni davamlı inkişaf yoluna çıxarmağa nail oldu. O, qısa müddətdə vətəndaş barışıqına, Qarabağ münaqişəsi zonasında vəziyyəti sabitləşdirməyə, asayişin bərpasına, qanunun aliliyini bərqərar edilməsinə nail oldu. Həyata keçirilən iqtisadi siyasət, yeni neft strategiyasının işlənilib hazırlanması maliyyə sistemini sabitləşdirməyə, respublikanı iqtisadi böhrandan çıxarmağa, beynəlxalq aləmdə Azərbaycanın mövqelərini möhkəmlətməyə imkan verdi.

Ordu quruculuğu Heydər Əliyev üçün prioritet məsələlərdən biri idi. Ümummilli Lider Azərbaycanda ordu quruculuğunun təməlini qoydu. Bu gün inamla deyə bilərik ki, Azərbaycan ordusu dünyanın güclü orduları sırasına daxildir. Bütün beynəlxalq reytinglər də bunu sübut edir. Bu ordu həm maddi-texniki təminat, təchizat, döyüş qabiliyyəti, həm də vətənpərvərlik ruhu baxımından güclü ordular sırasındadır. 2016-cı ilin Aprel döyüşləri bunu bir daha göstərdi. O vaxt Azərbaycanın qəhrəman əsgərləri və zabitləri Ağdərə, Füzuli və Cəbrayıl rayonlarının işğal altındakı torpaqlarının bir hissəsini azad etdilər, strateji əhəmiyyətli Lələtəpə yüksəkliyinə Azərbaycan bayrağını sancdılar. Ordumuzun uğurları ölkə gənclərini ruhlandırır, onlar ölkənin ərazi bütövlüyünün bərpasında iştirak etməyə hazır olduqlarını bildirdilər. Bu gün Azərbaycan ordusu heç kəsin onun uğurlarına kölgə salmasına imkan verməz.

Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin əvvəlində isə o vaxt hələ SSRİ-nin tərkibində olan Azərbaycanın nə nizami ordusu vardı, nə də Müdafiə Nazirliyi. Bu günlərdə Bakıda olmuş, 1988-1990-cı illərdə Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti (DQMV) xüsusi vəziyyət rayonunun ilk komendantı, general-mayor Vladislav Safonov və 1981-1989-cu illərdə Azərbaycan daxili işlər nazirinin operativ milis işi üzrə müavini, Qarabağda milisin separatçılarla mübarizədə bölmələrinin rəhbəri olmuş general-mayor Kamil Məmmədov həmin illərdə Dağlıq

Qarabağda baş verən hadisələr barədə fikirlərini və xatirələrini AZƏRTAC-ın müxbiri ilə bölüşürlər.

Prinsipial və dəyanətli bir insan kimi tanınmış general-mayor Vladislav Safonov deyir: “Əgər o vaxt Azərbaycan xalqı Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsini israrla tələb etsəydi, bu gün sizin Qarabağ probleminiz olmazdı...”. Məhz bu keyfiyyətlərinə və SSRİ Konstitusiyasına əməl etməklə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün qorunub saxlanmasını istədiyinə görə, Qarabağ separatçıları general Safonova nifrət edirdilər, hətta dəfələrlə ona qarşı sui-qəsd hazırlamışdılar.

General Safonov deyir: “Əgər o vaxt Heydər Əliyev hakimiyyətdə olsaydı, ermənilər bu məsələni qaldırmazdılar. Mən bunu yüz faiz əminliklə deyirəm. Mən, həmçinin buna da əminəm ki, əgər o vaxt Heydər Əliyev hakimiyyətdə olsaydı və bu məsələ hansı şəkildə qaldırılmış olsaydı belə, Heydər Əliyev məsələni tezliklə və əsaslı şəkildə həll edərdi. Biz bu cür özbaşnalığa və provokasiyalara imkan verməzdik. Qətiyyətli hərəkət edərdik. Ona görə ki, ölkə Konstitusiyasına uyğun hərəkət etmək lazım idi, Konstitusiyada isə ərazinin bölünməzliyi haqqında maddə təsbit edilmişdi. Bu, birmənalı və başlıca tələb idi. Heydər Əlirza oğlu heç bir şübhə üçün yer qoymazdı. O, bir komendant olmağım etibarilə mənə, habelə digər xüsusi xidmətlərə imkan yaradardı ki, xalqın mənafeyi naminə işləyək, qan tökülməsin, hüquqazidd əməllərə yol veril-

məsin. Qarabağ probleminin genişlənməsini gözləmək lazım deyildi, onu başlanğıcda həll etmək olardı. Bunun üçün rəhbərin əzmkarlığı, gücü və zəkası lazım idi. Amma ovaxtkı Azərbaycan rəhbərliyində bunların heç biri yox idi”.

Sabiq komendant Azərbaycanın ovaxtkı rəhbərlərini xatırlayaaraq deyir ki, onlardan bəziləri hətta Qarabağda olmamışdı, yalnız Bakıda əyləşib sərəncamlar və göstərişlər verirdilər. Onların Qarabağa getməyə və məsələləri yerində həll etməyə cəsarətləri çatmırdı. Safonov hesab edir ki, Qarabağ Sovet İttifaqının dağıdılması üçün sınaq poliqonu oldu: “Mənim yaddaşımda yalnız Xüsusi İdarəetmə Komitəsinin sədri təyin edilmiş Viktor Petroviç Polyaniçko barədə işıqlı xatirələr qalıb. O, möhkəm əli ilə qayda yaratmağa çalışırdı, lakin artıq gec idi və MK-nin ikinci katibi olmasına baxmayaraq, mərkəzdən xüsusi dəstək almadı. Artıq nəyisə dəyişmək, nəşə etmək çətin idi. Mən Konstitusiyaya əməl olunmasını ən başlıca və müqəddəs borc hesab edirdim. Özü də bu, təkcə Azərbaycanın deyil, bütün Sovet İttifaqının mənafeyinə uyğun idi. Əgər, ilk növbədə, Mixail Qorbaçov tərəfindən qətiyyət və prinsipiallıq göstəriləydi, vəziyyət bu həddə çatmazdı. Mənim rəhbərlik etdiyim qrupun şəxsi heyətində müxtəlif vaxtlarda 5 mindən 20 minə qədər insan - Sovet İttifaqının bütün ali milis məktəblərinin yığma batalyonları, digər qüvvələr vardı. Bu, çox sanballı qrup idi, əvvələn, vətəndaş müharibəsinə,

ikincisi, qan tökülməsinə və toqquşmalara imkan verməzdi. Qarabağ Ermənistandan təchiz olunurdu, silahlıları da orada hazırlayırdılar. Bütün bunların qarşısını almaq olardı”.

Vladislav Nikolayeviç Şuşanın süqutuna hələ də inana bilmir: “Şuşanı necə vermək olardı? Şuşa qaladır! Mən artıq öz evimdə, Volqoqradada olarkən eşitdim ki, Şuşanı veriblər, inanın, gözlərim yaşla doldu. Oraya birçə bölük göndərmək kifayət idi ki, yeganə yoldan heç kəs keçə bilməsin. Bu, əsl satqınlıq olub. Bunu kim edib? Araşdırmaq lazımdır. Yaxud Xocalını götürək. Axı, oraya köçürülmüş insanların qayğısına qalmaq, müdafiə qarnizonları yaratmaq lazım idi. Lakin ovaxtkı rəhbərlik heç nə etmədi və axırı belə oldu...”.

Ermənilər dəfələrlə Azərbaycana ərazi iddiaları irəli sürməyə cəhd göstəriblər. Ulu öndər Heydər Əliyev Milli Məclisdəki çıxışlarının birində qeyd edib ki, ermənilər 1950-1960-cı illərdə bu məsələni qaldırmağa çalışmışdılar. 1977-ci ildə SSRİ-nin yeni Konstitusiyası hazırlanan dövrdə Dağlıq Qarabağın Ermənistanla birləşdirilməsi barədə təkliflər daxil olurdu. Bu məsələyə hətta Sov. İKP MK-nin baş katibi Leonid Brejnevin başçılıq etdiyi komissiyanın iclasında baxılmasına cəhd göstərilmişdi. Lakin Heydər Əliyev bunun qarşısını ala bildi. Bunun üçün çox şey göstərməli oldu.

Vladislav Safonovun döyüş yoldaşı, Azərbaycan daxili işlər nazirinin sabiq müavini general-mayor Kamil Məmmədov həm

bugünkü görüşdə, həm də beş il bundan əvvəl, Ulu Öndərin 90 illiyi münasibətilə AZƏRTAC-a verdiyi müsahibəsində təəssüflə deyirdi ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin başladığı dövrdə Heydər Əliyev hakimiyyətdə deyildi. Generalın fikrincə, əgər o vaxt Heydər Əliyev hakimiyyətdə olsaydı, Qarabağ münaqişəsi ümumiyyətlə baş verməzdi.

General Kamil Məmmədov həmin günləri xatırlayaaraq deyir: “1988-ci il fevralın 12-də Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin ovaxtkı birinci katibi Kamran Bağirov mənə dedi ki, Qarabağ erməniləri Ermənistanla birləşmək istəyirlər, sən orada qayda yaratmalısən. Mən Ağdamı uçdum, oradan Xankəndiyə getdim, vəziyyəti öyrəndim. Bakıdan özümlə xüsusi təyinatlıları götürmüşdüm, onları Xankəndinin hündərinə qoyub gəldim. Axı, o vaxt Azərbaycan hələ SSRİ-nin tərkibində idi və bizim nə nizami ordumuz vardı, nə də Müdafiə Nazirliyimiz. Ön xətdə milis bölmələri vardı, onlara mən rəhbərlik edirdim. Vilayət icraiyyə və partiya komitələrinin binaları qarşısındakı meydanda təxminən 200-300 nəfər toplaşmışdı. Onlar gecə-gündüz “miatsum” (birləşmə) deyər qışqırırdı və Qarabağın Ermənistanla birləşdirilməsini tələb edirdilər. Özlərinin bu arzusunun səbəbi kimi həyat səviyyəsinin aşağı olmasını göstərdilər. Əslində isə Dağlıq Qarabağın sosial-iqtisadi inkişafının əsas göstəriciləri həm Azərbaycanda, həm də Dağlıq Qarabağın can atdığı Ermənistanda respub-

General Vladislav Safonov: “Əgər o vaxt Heydər Əliyev hakimiyyətdə olsaydı, bu gün Azərbaycanın Qarabağ problemi olmazdı”

lika üzrə orta göstəricilərin səviyyəsindən yüksək idi. Mən xüsusi təyinatlıların köməyi ilə bu kütləni birçə saat ərzində asanlıqla qova bilərdim və bununla iş-tişəşlərə son qoyulmuş olardı. Vəziyyət barədə Bakıya məruzə etdim. Mənə bildirdilər ki, Azərbaycan Kommunist Partiyası MK-nın ikinci katibi Vasili Konovalov vəziyyəti öyrənmək və tədbir görmək üçün Xankəndiyə gəldi.

Xüsusi təyinatlılar Xankəndinin yaxınlığındakı Malıbəyli kəndində idi. Bu, xüsusi vasitələr, odlu silah və zirehli transportorlarla təchiz olunmuş xüsusi bölmə idi. Konovalov Bakıdan gələn kimi mənə xəbərdarlıq etdi: “Bizim komandamız olmadan heç nə etməyin - güc və silah işlətməyin. Əks halda bunun nəticələri pis olacaq, sizi dövlət əleyhinə əməllərdə ittiham edəcəklər və hərbi tribunal sizi mühakimə edəcək”. Konovalov qayıdandan sonra mənə heç bir komanda verilmədi... Buna görə də Qarabağ problemi bugünkü həddə çatdı. Əgər o vaxt Heydər Əliyev hakimiyyətdə olsaydı, bu münafişə ya ümumiyyətlə olmazdı, ya da Heydər Əliyev öz iradəsi və qətiyyəti sayəsində hər şeyi başlanğıcda həll edərdi, hadisələrin nəzarətdən çıxmasına imkan verməzdi. Lakin vaxt itirilmişdi və 1988-ci ilin mayında Əbdürəhman Vəzirov respublika KP MK-nın birinci katibi təyin ediləndə vəziyyət daha da pisləşdi. Həmin gündən respublikada hərə-mərcilik başladı. Bakıda və respublikanın digər şəhərlərində əməliyyat şəraiti günbəgün mürəkkəbləşirdi.

Dağlıq Qarabağ vilayət partiyası komitəsinin birinci katibi Henrix Poqosyanın təsiri və Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti Xüsusi İdarəetmə Komitəsinin sədri Arkadi Volskinin göstərişi ilə bizim qərargah Xankəndidən Ağdama köçürüldü. Mənə əmr edildi ki, bütün azərbaycanlı əhalidə olan ov tüfəngləri yığılsın, özüm isə hamıdan əvvəl şəxsi tüfəngimi təhvil verirəm. Bundan əlavə, mənə əmr etdilər ki, hətta yun qıraxan qayçıları və digər kəsici-deşici alətləri də yığım. Qərargahın Xankəndidən Ağdama köçürülməsinə səbəb bizi münafişə ocağından uzaqlaşdırmaq niyyəti idi, çünki biz onların separatçı siyasətini həyata keçirmələrinə mane olurduq...

Tarix göstərdi ki, əgər vaxtında təcili tədbirlər görülsəydi, erməni silahlılarının hücumunu dayandırmaq olardı. Ağıllı siyasətçi mühərribəni dayandıranın yolu-

nu, müdrik siyasətçi isə mühərribəyə yol verməmək üçün nə etmək lazım olduğunu bilir. Mən o vaxt da əmin idim, bu gün də əminəm: respublikanın ovaxtkı rəhbərliyinin nə mərdliyi vardı, nə də müdrikliyi”.

Döyüş generalları bu gün də özlərinin ictimai fəaliyyəti ilə, xalq diplomatiyasının imkanlarından istifadə edərək, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsinə töhfə vermək istəyirlər. General Vladislav Safonov münaqişənin dinc yolla həllinin üç variantını görür, lakin hərbi kimi, hərbi qüvvə tətbiq olunmasını da istisna etmir.

O deyir: “Yəqin ki, indi əsas məsələ bu münaqişəni sülh yolu ilə həll etməkdir. Bu mürəkkəb məsələnin dinc yolla həllində mən üç istiqamət görürəm. Birincisi, döyüş veteranlarını, hər iki tərəfdən olan ağsaqqaları fəallaşdırmaq lazımdır. Özü də bunu həm təmas xəttinin yaxınlığındakı rayonlarda, həm də ölkənin daxilində təkidlə həyata keçirmək lazımdır. Gənclərə xüsusi rol verilməlidir, çünki onlar çox fəaldırlar. Bizim Volqoqradada “Bakı” adlı park var, Azərbaycan diasporu həmin parkda çox fəal iş aparır. Diasporun üzvü olan gənclər orada muzey yaratmağı qərara alıblar. Mən onlara qəzetlərdən kəsib saxladığım ayrı-ayrı məqalələri və Qarabağdan gətirdiyim çoxlu başqa materialları vermişəm. Hətta həyat yoldaşıma vəsiyyət etmişəm ki, Azərbaycan Ali Sovetinin məni iki dəfə təltif etdiyi Fəxri fərmanları həmin muzeyə versin.

İkinci istiqamət diasporların qarşılıqlı fəaliyyətidir. Diasporların görüşməsi daha asandır. Üçüncü istiqamət sizin xaricdəki diplomatik missiyaların aparmalı olduğu diplomatik işdir.

Bütün bunlar məsələnin dinc yolla həlli istiqamətləridir. Lakin bununla bərabər, silahlanmış, müasir və hər cür fəaliyyətə hazır vəziyyətdə olan zirehli qatar ehtiyat yolda dayanmalıdır. Sülh yolu abırlı, anlaqlı insanlar üçün nəzərdə tutulur. Belə adamlar ermənilər tərəfdə də var, hökmən var. Axı, heç də hər kəs, xüsusən işğal edilmiş rayonlarda yaşayanlar rahat yatmır, çünki onlar bilirlər: öz əməllərinə görə gec ya tez cavab verməli olacaqlar. Bu adamların bir qismi isə orada zorla yerləşdirilib. Onlar hökmən bu barədə düşüncülər. Buna görə deyirəm ki, sülh yolu abırlı adamlar üçün münasibdir, amma bunu başa düşməyənlər üçün zirehli qatar hazır vəziyyətdə olmalıdır.

Yeni, həm diplomatik, həm ictimai, həm də hərbi iş aparılmalıdır”.

General-mayor Kamil Məmmədov da Qarabağ probleminin dinc yolla nizamlanmasının tərəfdarıdır. O deyir: “Mən də daxil olmaqla Qarabağ müharibəsinin 40 min veteranının hamısı istənilən vaxt Vətənin müdafiəsinə qalxmağa hazırıq. Lakin biz insanların həlak olmasını istəmirik, biz sülh istəyirik. Biz Prezidentimiz və Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin ölkəmizin ərazi bütövlüyünü bərpa etmək, qaçqınları doğma yurdlarına - əzəli Azərbaycan torpaqlarına qaytarmaq üçün göstərdiyi səyləri dəstəkləyirik”.

Kamil Məmmədov Xocalıda baş vermiş faciəli hadisələri ürəkəğrısı ilə xatırlayır: “1992-ci ildə ovaxtkı Prezident Ayaz Mütəllibov Musa Məmmədovu Qarabağda özünün nümayəndəsi təyin etdi. Mən M.Məmmədova raportla müraciət edib yenidən Qarabağa getdim. O vaxt Xocalı faciəsi yaxınlaşırdı. Mən əməliyyat məlumatları toplayaraq Bakıya qayıtdım və müəyyən etdim ki, Zabrat aeroportunda 7 helikopter dayanıb. Aeroportdan birbaşa Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinə nəzir vəzifəsini icra edən Şahin Musayevin yanına getdim. Özümü təqdim edib dedim ki, Zabrat aeroportunda 7 döyüş helikopteri var, onların köməyi ilə Xocalı sakinlərini şəhərdən çıxarmaq olar. Şahin Musayev cavab verdi ki, döyüş helikopterlərinə ən çoxu 5-6 adam minə bilər. Mən dedim: “Siz məni başa düşmədiniz, mən insanları mülki helikopterlərlə çıxarmağı təklif edirəm, hərbi helikopterlər isə onları müşayiət edə bilər”. Şahin Musayev dedi ki, bu təklifi nəzərdən keçiririk. Onun cavabı məni qane etmədi, mən helikopterlə Ağdama qayıtdım, bu barədə orada olan Tamerlan Qarayevə məruzə etdim. O vaxt Ali Sovetin sədrinin müavini olan Tamerlan Qarayev mənim yanıda Şahin Musayevə zəng vurdu. Şahin Musayev bu məsələni həll edəcəyinə söz versə də, heç bir tədbir görmədi. 1992-ci il fevralın 26-da, Xocalının dinc əhalisinə qarşı soyqırımı törədiləndə 600-dən çox insan öldürüldü, qalan sakinlər möcüzə sayəsində şəhərdən çıxıb bildilər. O vaxt Şahin Musayevi Ağdam aeroportunda gördüm... O, başını aşağı saldı və heç nə deyə bilmədi. Mən bu hadisə barədə Şahin Musayevin Ağdamdakı nümayəndəsi Fəhmin Hacıyevin məhkəməsində danışmışam”.

Səhhəti ilə əlaqədar istefaya

çıxanda ovaxtkı daxili işlər nazirinin əmri ilə Kamil Məmmədova rəsmən general forması geymək hüququ verilmişdi. Daxili İşlər Nazirliyi onu özünün bütün tədbirlərinə dəvət edir. “Mən müstəqil Azərbaycanın generalı formasını qürurla geyinirəm. Hörmətli İlham Əliyevi yenidən Prezident seçilməsi münasibətilə təbrik edir, ona cansağlığı, ölkəmizin inkişafı və tərəqqisi naminə fəaliyyətində uğurlar arzulayıram. Məni “Vətənə xidmətə görə” ordeni ilə təltif etdiyi üçün Prezidentimizə çox minnətdaram. Mənim xidmətlərimin tanınmasına, general forması geyinməyimə icazə verilməsinə görə daxili işlər naziri Rəhil Usubova da minnətdaram”, - deyərək Kamil Məmmədov qeyd edir.

Ermənistanın dünya birliyi tərəfindən təcavüzkar kimi tanınması məsələsi daxili işlər orqanları veteranına diqlik verir. O xatırlayır ki, ümummilli lider Heydər Əliyev hələ 2001-ci il fevralın 24-də Milli Məclisin iclasında çıxış edərkən Ermənistanın təcavüzkar kimi tanınması və ona qarşı müvafiq sanksiyalar tətbiq edilməsi üçün sənədlərin hazırlanmasını tələb etmişdi. Bu gün də ölkəmizin ərazi bütövlüyünün müdafiəsinə qalxmağa hazır olan general Kamil Məmmədov təəssüflə deyir: “O vaxtdan 17 il keçib, lakin problem hələ də həll edilməmiş qalır. BMT bu məsələyə dair müvafiq qərar qəbul etməyib. Ali Baş Komandanımız hörmətli İlham Əliyev belə bir çağırış etsə, mən üçüncü dəfə Qarabağa getməyə hazırım”.

Kamil Məmmədovun Qarabağ müharibəsinə dair şəxsi arxiv var. Bu arxivdə zamanın təsirinə saralmış qəzetlər, foto və videomateriallar, 30 illik tarixi olan sənədlər toplanıb. General deyir: “Mən öz arxivimi dövlətə hədiyyə etmək istədim. Axı, bu sənədlər Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı hadisələrin əsl xronikasıdır. Lakin tarix baxımından dəyərli olan bu arxivin hansısa bir müəssisənin “zirzəmisində”, sadəcə, “yatıb qalmasını” istəməzdim. Mən istəyirəm ki, tədqiqatçılar, tarixçilər, pedaqoqlar bu arxivdən istifadə etsinlər, münaqişənin mahiyyətini açıqlasınlar, uşaqları vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə etsinlər”.

Azərbaycanlıların və ermənilərin tək-cə Qarabağda deyil, bütün Azərbaycan ərazisində dinc yaşaşı yaşadığı, sevinclərini və kədərlerini bölüşdükləri, bir-birinin köməyinə çatdıqları günləri də xatırlayan general deyir: “Münafişə sonsuz davam edə bil-

məz, insanlar bunun əziyyətini çəkir, mən ölkəmizin ziyalılarından digər görkəmli nümayəndələri ilə birlikdə müxtəlif beynəlxalq tədbirlərə qatılır, vətəndaş mövqeyindən çıxış edirəm. Mən bugünkü gəncliyə, onun savadına, diplomatik təkəkkürünə böyük ümid bəsləyirəm. Bu yaxınlarda Tbilisidə keçirilən bir konfrans çərçivəsində Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin gənc və çox istedadlı tədqiqatçısı Rizvan Hüseynovla tanış oldum. O, çox böyük iş görür və Qarabağın tarixən Azərbaycana mənsub olmasının təkzibedilməz sübutlarını üzə çıxarırdı. Çox ümid etmək istərdim ki, 30 ildən bəri uzanan Qarabağ məsələsi danışıqlar masası arxasında həll ediləcək”.

General Vladislav Safonov da yenə ölkəmizə gəlməyi və öz ərazi bütövlüyünü bərpa etmiş Azərbaycana görməyi arzulayır. Bakı haqqında təəssüratlarını bölüşən general dedi: “Bundan əvvəl Azərbaycan paytaxtında 1998-ci ilin noyabr-dekabr aylarında və 2001-ci ildə olmuşdum. O vaxtlar inkişaf prosesi yenidən başlanırdı, lakin bu dəfə gördüklərim məni heyran etdi, həm Bakı, həm də bütövlükdə Azərbaycan barədə baxışlarımı dəyişdi. Bakıda heyrətəməz dəyişikliklər baş verib. Azərbaycan bu qədər qısa müddətdə belə böyük uğurlara gənc, müdrik, istedadlı Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli mövqeyi sayəsində nail olub. Bütün bu gözəlliklər Azərbaycan xalqı üçün həmişəlik yadırlıdır.

Mən və həyat yoldaşım Vera Valentinovna Bakının görməli yerlərinin çoxu ilə tanış olduq. Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin məzarını, erməni terrorçular tərəfindən vurulan helikopterlərdə həlak olmuş görkəmli dövlət xadimlərinin məzarlarını ziyarət etdik, Şəhidlər xiyabanına getdik, 1990-cı il yanvarın 20-də həlak olmuş qəhrəmanların məzarları önündə baş əydik. Şəhidlər xiyabanında Gəncə sakinləri ilə görüşməyim çox gözəllənilməz oldu, qəlbimi rıqqətə gətirdi. Keçmiş döyüşçülərin bir qrupu məni tanıdı. Hərçənd o vaxtdan 28 il keçib... Onlar mənə yaxınlaşıb soruşdular: “Siz general Safonovsunuz?” Mən sözün yaxşı mənasında heyretləndim. Xatirələrimizi bölüşdük... Bu görüş mənə çox təsir etdi. Bakıdan gedərkən ümid edirəm ki, Azərbaycanın işğal olunmuş torpaqları Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə geri qaytarılacaq, ölkəniz və onun gözəl paytaxtı daha yüksək sürətlə inkişaf edəcək”.

1 may 2018-ci il

AMEA-da görkəmli oftalmoloq-alim Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 95 illiyinə həsr olunan tədbir keçirilib

Düən AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 95 illiyinə həsr olunan tədbir keçirilib. Elm, təhsil və səhiyyə işçilərinin iştirak etdiyi

tədbirdə AMEA-nın prezidenti, akademik Akif Əlizadə görkəmli alim Zərifə Əliyevanın Azərbaycan tibb elminin, xüsusilə, onun az inkişaf etmiş oftalmologiya sahəsinin inkişafına verdiyi dəyərli töhfələrdən danışdı. Bildirib ki, akademik Zərifə Əliyeva təbabətdə

öz dəsti-xətti olan novator alim idi. O, elmi-pedaqoji fəaliyyətində təkə çoxşaxəli elmi-tədqiqat işləri aparmaqla kifayətlənməyib, yüksək ixtisaslı gənc alim kadrların yetişdirilməsinə və oftalmoloq-həkimlərin ixtisaslarının artırılması işinə də xüsusi diqqət yetirib. Akademik A.Əlizadə qeyd edib ki, ömürlərə sevinc, gözlərə nur bəxş edən Zərifə xanım Əliyevanın əziz xatirəsinin xalqımızın yaddaşından heç vaxt silinməyəcəyini vurğulayıb.

Tədbirdə çıxış edən AMEA-nın biologiya və tibb elmləri bölməsinin akademik-katibi, akademik Əhliman Əmiraslanov görkəmli oftalmoloq-alim Zərifə Əliyevanın zəngin həyat yolundan, pedaqoji və həkimlik fəaliyyətindən danışdı, onun Azərbaycan səhiyyəsinə verdiyi töhfələrin əhəmiyyətini diqqətə çatdırıb. Ə.Əmiraslanov ölkəmizdə ilk dəfə görmə orqanının peşə xəstəlikləri ilə Zərifə xanım Əliyevanın məşğul olduğunu diqqətə çatdırıb. Vurğulayıb ki, görkəmli alimin ən böyük uğuru onun yaratdığı elmi məktəbin davam etməsidir. Zərifə Əliyevanın adını daşıyan Milli Oftalmologiya Mərkəzində tələbələri onun əməllərini uğurla davam etdirirlər. Daha sonra akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzinin direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Elmar Qasımov çıxış edərək, görkəmli akademik XX əsr Azərbaycan tibb elminin inkişafındakı müstəsna rolundan danışdı. Böyük elmi əsərləri ilə Azərbaycan oftalmologiya elmini yüksəklərə qaldıran alimin əvəzsiz xidmətlərini xüsusi qeyd edən mərkəzin direktoru deyib ki, O, Azərbaycanın cənub rayonlarında əhəli arasında geniş yayılmış traxoma xəstəliyinə qarşı aparılan bütün mübarizə tədbirlərində fəallıq göstərmiş, peşə patologiyası problemləri ilə yanaşı, oftalmologiyanın digər aktual istiqamətlərində də tədqiqat aparıb. AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli isə çıxışında oftalmoloq alimi qaranlıq mühitdə parlayan dan ulduzu kimi xarakterizə edib. O, Zərifə xanım Əliyevanın həkimlik fəaliyyətindən geniş söhbət açaraq, alimin Azərbaycan xalqının yaddaşında əbədi yaşayacağını vurğulayıb.

Tədbirdə Fiziologiya İnstitutunun direktoru Ulduz Həşimova və Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunun magistrantı Gülnar Abdullayeva çıxış edərək, bütün mənalı ömrünü oftalmologiya elminin inkişafına həsr etmiş Zərifə xanım Əliyevanın zəngin elmi irsindən və yüksək insani keyfiyyətlərindən danışdı. Konfransın sonunda oftalmoloq alimin həyat və fəaliyyətinə həsr olunan film nümayiş etdirilib.

Zümrüd BAYRAMOVA

İmişlidə Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 95 illik yubileyinə həsr olunmuş müsabiqə və turnir keçirilib

Yeni Azərbaycan Partiyası İmişli rayon təşkilatında ümumtəhsil məktəbliləri arasında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 95 illik yubileyinə həsr olunmuş inşa yazı müsabiqəsi və şahmat turniri keçirilib. Tədbiri giriş sözü ilə açan YAP İmişli rayon təşkilatının idarə heyətinin üzvü, aparat rəhbəri İlham Əsgərov bildirib ki, 25 ildən çoxdur ki, Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında mühüm qüvvəyə, cəmiyyətimizdə aparıcı partiya çevrilmiş Yeni Azərbaycan Partiyası dövlətimizin inkişaf və tərəqqisində öz uğurlu sözünü qələbə və zəfərlərlə deməkdədir. Partiyanın tarixinin bilavasitə Ulu Öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlı olduğunu deyən İ.Əsgərov qeyd edib ki, Ümummilli Liderimizin rəhbərliyi ilə başlanan hüquqi-demokratik dövlət quruculuğu artıq yeni mərhələyə qədəm qoyub və bu gün Onun layiqli davamçısı, Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməkdədir. İnşa yazı müsabiqəsinin və şahmat turnirinin qalibləri "Fəxri Fərman" və qiymətli hədiyyələrlə mükafatlandırılıblar. Qaliblərin mükafatlandırılma mərasimində çıxış edən şura üzvü Rafael Məmmədov, şahmat məktəbinin direktoru Ramiz Qasımov və digərləri bildirdilər ki, mayın 10-u Ümummilli Lider, Yeni Azərbaycan Partiyasının banisi, müstəqil dövlətçiliyimizin qurucusu Heydər Əliyevin anadan olduğu gündür. "Həmin gün xalqımızın əziz tutduğu tarixi günlərdən biridir"-deyə çıxış edənlər müasir tariximizdə əldə etdiyimiz bütün nailiyyətlərin, qazandığımız bütün uğurların görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin adı ilə bağlı olduğunu bildirdilər.

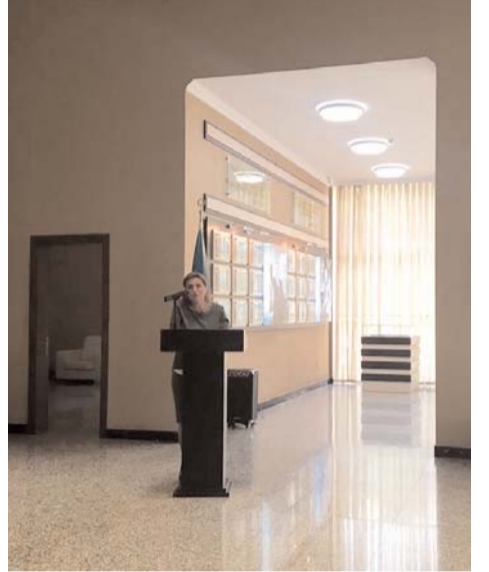

Afət Tahirqızı

"Müdrük alim, qayğıkeş ana" Qusarda oftalmoloq-alim Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 95 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbir keçirilib

YAP Qusar rayon təşkilatı qadınlar şurasının, rayon Heydər Əliyev Mərkəzinin və Mərkəzi rayon Xəstəxanasının birgə təşkilatçılığı ilə Heydər Əliyev Mərkəzində tibb elmləri doktoru, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü, akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 95 illik yubileyi ilə əlaqədar "Müdrük alim, qayğıkeş ana" adlı tədbir keçirilib. İlk olaraq Zərifə xanım Əliyevaya həsr olunmuş film və sərgi təqdim olub.

Tədbiri giriş sözü ilə YAP Qusar rayon təşkilatının qadınlar şurasının sədr müavini, rayon Heydər Əliyev Mərkəzinin direktoru Neva Abdurahmanova açaraq, görkəmli alim Zərifə xanım Əliyevanın ömür yoluna qısa şəkildə nəzər salaraq, qaranlıq dünyalara şəfa verən, fitri istedadla malik novator alimin keçdiyi şərəfli həyat yoluna nəzər salıb. Müdrüklük məktəbi olan Zərifə xanım Əliyevanın oftalmologiya-

nın müxtəlif sahələri üzrə apardığı tədqiqatlar, yaratdığı fundamental əsərlər Azərbaycan tibb elminin parlaq səhifəsidir. Onun elmi, tibbi və pedaqoji fəaliyyəti, ictimai fəallığı layiqincə qiymətləndirilib". Tədbirdə YAP Qusar rayon təşkilatının sədr müavini Nədirşah Şirinov, Qusar Mərkəzi rayon Xəstəxanasının baş həkimi Mübariz Zeynalov, həkim-

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Ağcabədidə oftalmoloq-alim Zərifə xanım Əliyevanın 95 illik yubileyi münasibətilə tədbir keçirilib

Ağcabədi rayon icra hakimiyyəti və Yeni Azərbaycan Partiyası Ağcabədi rayon təşkilatı ilə birgə partiyanın inzibati binasında oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 95 illik yubileyinə həsr edilmiş tədbir keçirilib.

Tədbiri YAP Ağcabədi rayon təşkilatının aparat rəhbəri Nazim Bünyatov açaraq, Zərifə xanım Əliyevanın keçdiyi həyat yolundan danışdı.

Bildirib ki, akademik Zərifə xanım Əliyevanın alim kimi qazandığı böyük uğurlar Azərbaycan tibb elminin tarixində ayrıca bir mərhələ təşkil edir: "Onun elmi fəaliyyəti çox zəngin və əhatəli olmuşdur. Zərifə xanım Əliyeva müasir, müstəqil Azərbaycan dövlətinin Memarı və Qurucusu, bütün mənalı ömrünü vətəninin və xalqının tərəqqisinə həsr etmiş Dahi Şəxsiyyətin - Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin vəfalı ömür-gün yoldaşı, sədaqətli dostu və etibarlı silahdaşı olub. Zərifə xanım Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasi xəttinin layiqli davamçısı, möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin anasıdır."

Məruzə ətrafında YAP Ağcabədi rayon təşkilatının qadınlar şurasının sədri Radə Qafarova, YAP Ağcabədi rayon təşkilatının sədr müavini Teymur Rəhimov, Azərbaycan Pedaqoji Universitetinin Ağcabədi rayon filialının ərazi ilk partiya təşkilatının sədri Anar Kərimli çıxış edərək, görkəmli oftalmoloq-alim Zərifə xanım Əliyeva haqqında öz fikirlərini bölüşüblər. Ağcabədi rayon icra hakimiyyəti başçısının müavini Naibə Mustafayeva çıxışında Zərifə xanım Əliyevanın Azərbaycan qadınına məxsus dəyərlərinə, insani keyfiyyətlərinə, elmi fəaliyyətinə nəzər salaraq, əziz xatirəsinin daim qəlblərdə yaşayacağını qeyd edib.

Tədbirin sonunda Zərifə xanım Əliyevanın həyat və elmi fəaliyyətinə həsr edilmiş film-slayd nümayiş etdirilib.

ZÜMRÜD

TƏRS BAXIŞ

“REAL”-dan AXCP-yə
növbəti ittihamlar

Natiq Cəfərli: “Qarşı tərəfin aqressiyası, səviyyəsi, aşağılayıcı sözləri ilə üzübüz qaldıq”

AXCP-“REAL” qarşısındakı son vaxtlar da ha da kritik həddə doğru inkişaf etməkdədir. Belə ki, təkcə son bir neçə ayda, xüsusilə, sonuncu prezident seçkiləri ərəfəsində başlayan qalmaqallar, sosial şəbəkə söz-söhbətləri bu və ya digər şəkildə tərəflərin qarşılıqlı ittihamları ilə nəticəsini tapmış oldu. Soyuq münasibətlərin çərçivədən çıxmasına əsas səbəblərdən biri kimi, seçki ərəfəsində AXCP sədri Əli Kərimlinin “Milli Şura” sədri Cəmil Həsəni vasitəsilə “Şurada” təmsil olunmayan müxalifət təşkilatlarını birgə mitinq keçirmək təklifinə “REAL”-dan verilən birmənalı rədd cavabı oldu. Əslində, bunun da səbəbi var idi.

daşıyırdı”. N.Cəfərli İ.Məmmədovun həbsdə olduğunu əsas gətirərək deyib ki, Ə.Kərimlinin ittihamı absurdur: “Təəssüf ki, yenidən qarşı tərəfin aqressiyası, səviyyəsi, aşağılayıcı sözləri ilə üzübüz qaldıq”.

Müxalifətin 11 birlik modeli olub və hamısı dağılıb!

N.Cəfərli onlara qarşı açıq hücum keçən AXCP-“Milli Şura” cütliyünün davamlı aqressiyalarını İ.Məmmədovun onları üstələməsi ilə əlaqələndirib və deyib ki, bu amil radikalıq yolu tutan ənənəvi müxalifətin tarixi arxivinə qovuşması ilə nəticələne bilər: “Aqressiyanın kökündə duran əsas səbəb öz mövqelərini itirmək qorxusudur. Sanki müxalifətin iqtidarı olmaq iddia və həvəsinə bəzilər. Bu həvəslərinə mane ola biləcək, onlara rəqəbat yarada biləcək hər hansı yeni qüvvənin ortaya çıxmasına qısqanc yanaşırlar”.

Yeri gəlmişkən, hazırda “REAL”-a qarşı barışmaz düşmən obrazını canlandıran Ə.Kərimli-C.Həsəni cütüyü hələ 2013-cü ildə İ.Məmmədovun sədri olan təşkilatı öz aralarına dəvət ediblər. N.Cəfərliyə görə, “REAL” yeganə təşkilat idi ki, 2013-cü ildə “Milli Şura” yaradılarkən 7 dəfə danışıqlar aparıb: “Lakin uzlaşma olmadığı üçün “Milli Şura”ya daxil olmaqdan imtina etdik. Birləşmə üçün hansı kriteriyaların önəmli olduğunu o zamandan açıq bildirmişdik. Siyasi partiyaların birləşməsi şəxslər üzərindən ola bilməz. Belə olan zaman bu, dayanıqlı olur. İndiyə qədər Azərbaycanda müxalifətin 11 birlik modeli olub və hamısı dağılıb. Birləşmə yalnız ideoloji platformada, qırmızı cizgilər, dəyərlər vasitəsilə ola bilər. Əgər o dəyərlər, prinsiplər çərçivəsində hər hansı birliyə meyil edəcəklərsə, qapılarımız həmişə açıqdır. Yox əgər siyasi təşkilat, məhz mənim liderliyimdə, bir şəxs ətrafında birlik təklif edəcəksə, biz, təbii ki, o cür birliklərə qarşıyıq və qapımız da bağlıdır”.

Beləliklə, fakt budur ki, AXCP-nin və “Milli Şura”nın “REAL”-a hücumları bundan sonra da davam etməkdədir və belə hücumların artması daha da intensivləşəcək. Belə bir amilin mövcudluğu isə, söz yox ki, düşərgədə növbəti ziddiyyətli məqamların yaşanmasına səbəb olacaq. Hər halda, görünən, həm də budur ki, bu kimi məsələlərin həlli riyazi terminlə desək, sonsuzluq tənliyinə bənzəyir və heç bir cavabı yoxdur.

Rövşən RƏSULOVA

Formula 1 yarışları ilə bağlı hərəkət sxemi dəyişdirilən avtobuslar əvvəlki rejimdə fəaliyyət göstərəcək

Formula 1 yarışları ilə bağlı hərəkət sxemi müvəqqəti dəyişdirilən avtobuslar əvvəlki rejimdə fəaliyyət göstərəcək. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Bakı Nəqliyyat Agentliyindən məlumat verilib. Bildirilib ki, Formula 1 Azərbaycan Qran-Pri yarışları ilə əlaqədar ictimai nəqliyyatın fasiləsiz fəaliyyətini təmin etmək məqsədilə hərəkət sxemi müvəqqəti dəyişdirilən 17 marşrut xətti üzrə (1, H1, 2, 4, 5, 6, 8, 14, 18, 31, 37, 46, 61, 65, 77, 88, 124) avtobuslar mayın 1-dən əvvəlki fəaliyyətini bərpa edəcək. Həmçinin fəaliyyəti müvəqqəti dayandırılan 125 nömrəli marşrut xətti üzrə hərəkət edən avtobuslar da mayın 1-dən sərnişinlərə xidmət göstərəcək.

AŞPA-nın yaydığı növbəti hesabatda Azərbaycana qarşı növbəti dəfə qərəz ortaya qoyuldu və Azərbaycan haqsız olaraq ittiham edildi. Sual yaranır, niyə görə, AŞPA hər zaman Azərbaycana qarşı ikili yanaşma nümayiş etdirir, qərəzli hesabatlar yayır? Söhbət etdiyimiz müsahiblərimiz, bunun səbəbini Azərbaycanın artan iqtisadi, siyasi nüfuzundan bəzi AŞPA təmsilçilərinin ciddi narahat olmaları ilə əlaqələndirdilər.

Millət vəkili Azər Badamov:

- Son vaxtlar AŞPA-nın fəaliyyətində xüsusi sifarişlərə əsaslanan hallara rast gəlinir. Əgər hər hansı ölkə barəsində qərar qəbul etmək si-

“AŞPA bizə nə verib və bundan sonra nə verə bilər?”

“Azərbaycanın bu gün apardığı müstəqil siyasət və tərəflərə qoşulmamaq taktikası Qərbi qıcıqlandırır”

fərişi gəlirsə, o zaman bir qrup deputat yığılaraq, onun icrasına başlayırlar. Azərbaycan haqqında qəbul olunmuş son qətnaməni də belə bir sifarişin icrası kimi qeyd edə bilərik. Çünki AŞPA üzvü olan çoxlu sayda ölkələrdə insan haqlarına hörmətsizlik və korrupsiya halları baş verir. Amma AŞPA bunlara göz yumur, səsinə də çıxarmır. Azərbaycan gəldikdə isə, aqressiv mövqedən yanaşma edirlər. Son hesabatında ölkəmizdəki qonaqpərvərliyimizin korrupsiya halı kimi qeyd olunması lap gülməli görünür. Onlar bilmirlər ki, Azərbaycana gələn qonağa yemək verilir, evlərdə həmişə ayrıca qonaq evləri olur və qonağı ən yaxşı yerdə yerləşdirirlər. Avropada isə belə hallar mümkün deyil. Çünki onlarda baxışlar fərqlidir. Onlar qonaq nədir bilmirlər. Ona görə də qonaqpərvərliyi korrupsiya ilə eyniləşdirirlər. Yeni artıq ittiham etməyə ayrı bir bəhanə tapmırlar ki, insani münasibətləri korrupsiya ilə eyniləşdirirlər. Bunu bizə qarşı qısqanclıq və ikili standartların göstəricisi kimi qeyd etmək olar. Azərbaycan müsəlman ölkəsi olaraq yüksək inkişaf mərhələsinə yaşayır, müstəqilliyini gücləndirir, dünyada nüfuz sahibinə çevrilir ki, bunu da bəzi dairələr həzm edə bilmirlər. Son zamanlar Azərbaycana qarşı olan ədalətsizlik bir nəticəni ortaya qoymağımıza imkan verir. AŞPA bizə nə verib və bundan sonra nə verə bilər? Düşünürəm ki, artıq düşünməyimizin zamanı çatıb.

Jurnalistlərin Həmkarlar İttifaqının sədri Müşfiq Ələsgərli:

- Ötən illərin təcrübəsinə əsaslanaraq, Avropa Şurasının son addımları gözlənilən idi. Sanki bir ənənədir: Azərbaycan bir uğura imza atan kimi, yaxud Ermənistanın bir rezilliyi ortaya çıxan kimi, bəzi dırnaqarası beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycana qarşı hücum keçir, ictimai diqqəti Azərbaycanın uğurundan, Ermənistanın rəzaletindən yayındırmağa çalışırlar. Təəssüf ki, bu siyasət indi bəzi beynəlxalq dövlətlərarası təşkilatlara da sirayət edib. Erməni lobbisi və onların təsir dairəsində olan təşkilatlar öz çirkin məqsədlərinə çatmaq üçün bəzən beynəlxalq dövlətlərarası təşkilatlardan da istifadə edirlər. Nikol Paşinyan hərəkəti Ermə-

nistanın son 10 ildə formalaşdırılmış sünü imicini darmadağın etdi. Məlum oldu ki, bu ölkə əhalisi aclıqdan, səfalətdən, işsizlikdən əziyyət çəkir, ölkədən baş götürüb qaçırlar. Bunlar meydanlardan, açıq tribunallardan ermənilərin özləri tərəfindən etiraf edildi. Bütün dünya, həm də gördü ki, Ermənistanda hakimiyyəti dinc yolla dəyişmək imkansızdır, azad seçki mühiti yoxdur. Xalq məcburiyyət qarşısında hakimiyyəti zor gücü ilə devirir. Amma bütün bu baş verənlər təkcə Ermənistan dövlətini, hakimiyyətini ifşa etmir, həm də erməniliyin beynəlxalq himayəçilərini rüsvay edir. Axı həmin beynəlxalq təşkilatlar indi hakimiyyətdən zorla qovulan Sarkisyan rejiminin bir neçə ay öncə keçirdiyi seçkiyə demokratik imic geyindirmişdilər, demişdilər ki, seçkilər normal keçib! İndi nə oldu, axı xalq həmin seçkinin nəticəsinə qarşı çıxır, onun nəticələrinin ləğvini tələb edir.... Bütün bunlar, Ermənistan hakimiyyəti ilə yanaşı, həmin seçkilərə müsbət rəy vermiş beynəlxalq təşkilatları da rüsvay edir. Onlar da diqqəti özlərindən yayındır-

maq üçün qondarma hesabatlar uydururlar, guya Azərbaycanda demokratiyanın pozulması, avropalı deputatlara rüşvət ötürülməsi kimi iddialar ortaya atmaqla sensasiya yaratmağa, fikirləri qarışdırmağa, diqqəti Ermənistan olaylarından kənarlaşdırmağa çalışırlar. Məncə, Avropa Şurasında hazırlanan və açıqlanan hesabatın məzisi budur. Amma onlar unudurlar ki, belə hallarla haqq-ədalətin üstünə kölgə sala, onu gizlədə bilməzlər. Necə ki, Ermənistandakı rejimin eməllərini 20 il müddətində gizlətməyə çalışdılar, axırda partlayış oldu. Belə bir partlayış bir gün Avropa Şurasında, ATƏT-də də baş verəcək. Məncə, bu tarix çox da uzaqda deyil.

Prezident Yanında QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Şurasının üzvü, Sağlam İnkişaf və Maarifləndirmə İctimai Birliyinin sədri Anar Xəlilov:

- Nəinki Avropa Şurası əksər QHT institutu bu gün Azərbaycana qarşı qərəzli mövqə sərgiləyir. Bunun da bir neçə səbəbi var. Azərbaycanın bu gün apardığı müstəqil siyasət və tərəflərə qoşulmamaq taktikası Qərbi qıcıqlandırır. Buna Azərbaycanın iqtisadiyyatının daim artım tempdə getməsi, regionda güclü dövlətə çevrilməsi amilini də əlavə etmək olar. Təbii ki, bu da Qərblə yanaşı, bizim bədnam qonşularımızı da ciddi narahat edir. Onların xaricdəki lobbiləri Qərb siyasətçilərini ələ alaraq onlardan bizə qarşı istifadə edirlər. Burada, hətta bir-iki nəfər sapı özümüzdən olan mühacirlər də bu prosesdə fəal iştirak edir. Ancaq bütün bu qərəzli yanaşmalar, hesabatlar bizi öz yolumuzdan döndərə bilməz. Azərbaycan Prezidentinin seçdiyi siyasi kurs artıq öz müsbət təsdiqini tapmışdır. Azərbaycanda bu gün daimi sabitlik, tolerantlıq mühiti yaranmışdır. Əsas xalqın rəyidir ki, xalq bu gün bu siyasəti dəstəkləyir. Hesab edirəm ki, Avropa Şurasının və digər hər hansısa bir qurumun qərəzli yanaşması Azərbaycanı öz tutduğu mövqeyindən döndərə bilməz. Mən bu cür hesabatları reallıqdan uzaq siyasi sifariş hesab edirəm.

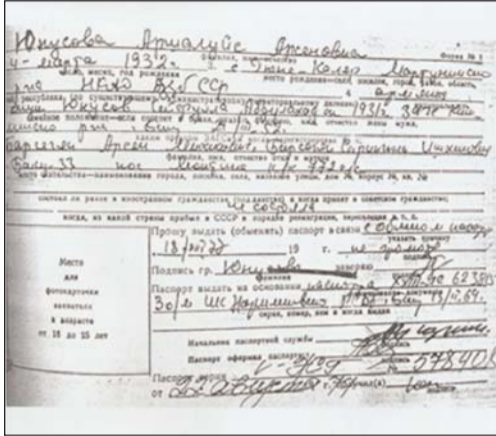
GÜLYANƏ

1 may 2018-ci il

Ramis Yunus - erməni vələdüzzinası, yaxud haramzadəsi

Və ya bir satqın barədə xatırlatma

onun da qanında DNA testi aparmaq vacibliyi yaranır!

Anası Arşaluys Arsenovna Barseqyan, arvadı Natalya Borisovna, əmisi Suren Barseqyan, əmisi uşaqları Arsen, Erik, Armen, "Surik əminin" arvadı Kamella və...

Dəfələrlə yazılıb, sübuta yetirilib ki, Arif və Ramis Yunusların anaları ermənidir. Bu, ona görə dəfələrlə yazılıb ki, qardaşların Azərbaycan və Azərbaycan xalqına olan nifrəti aydın olsun. Bu baxımdan, kiçik arayışı təqdim edirik:

Ramis Yunus (Yunusov Ramiz Seyfulla oğlu) 3 noyabr 1959-cu ildə Bakı şəhərində anadan olub. Atası Seyfulla Yunusov əslən İsmayilli rayonundandır. Etibarlı mənbənin məlumatına görə o, erməni ailəsində tərbiyə olunub. Anası - Arşaluys Arsenovna Barseqyan, əslən Martuni rayonundandır. Daha sonra, Bakı şəhəri Nərimanov rayonunda yaşayıb. Arvadı Sibarina Natalya Barisovnadır. İki oğlu var. Bu gün ABŞ-da yaşayaraq, Azərbaycana sağdan-soldan balta vurmaqla erməni dayılarına xidmət göstərən R.Yunus Xalq Cəbhəsinin hakimiyyəti dövründə ən çox korrupsiyaya bulaşan məmur olaraq tanınıb. O zamanlar bir sıra mühüm vəzifələrdə, Azərbaycan Hökumətinin Aparatının rəhbəri və Azərbaycan Parlamentinin işlərinin idarəedici vəzifələrində çalışıb. Məlumatla görə, sənədlərini dəyişdirmək və kobud saxtalaşdırma sayəsində R.Yunus öz erməni köklərindən qurtarmağa çalışıb. Onun şəxsiyyət vəsiqəsində anası Arşaluys Arsenovna Dağıstanlı Asiyat Əsgərova kimi qeyd olunub.

R.Yunus, onun qardaşı Arif və arvadı Leylaya qarşı dəfələrlə erməni xüsusi xidmət orqanlarına işləməkdə ittihamı irəli sürülüb. Unutmamalıyıq ki, L.Yunus cəbhə hakimiyyəti vaxtı hərbi nazirlikdə strateji vəzifə daşıyıb və zaman-zaman Qarabağdakı mövqelərimizin gizli planlarını işğalçı ermənilərə sızdırıb. Bu barədə faktlar kifayət qədərdir!

Jurnalist Eynulla Fətullayevin araşdırmasına görə isə, Yunusun yaxın qohumları indiyə qədər Ermənistanda, Dağlıq Qarabağda, Rusiyada yaşayır: "Məsələn, R.Yunusun əmisi- Suren Barseqyan öləndə qədar ermənilərin işğal etdiyi Şuşa şəhərində yaşayıb. Onun uşaqları, yəni Yunusun əmisi uşaqları Arsen, Erik, Armen, "Surik əminin" arvadı Kamella və qızı indiyə qədər erməni işğalı altındakı Şuşa şəhərində sakit həyat sürür. İki xalası - Nadya Gevorkyan və Siran Barseqyan əri Qrişa ilə bu yaxın zamana qədər Rusiyanın Krasnodar vilayətinin ermənilərlə bol olan Armovir şəhərində yaşayıb.

Beləliklə, fakt budur ki, R.Yunusun növbəti dəfə "facebook"da var-gəl etməsi boşboşuna deyil, o erməni qohumlarının təlimatlarını yerinə yetirməklə xalq toplamağa çalışır. Bəzi siyasi bilgisiz və özlərini "müxalifət dəstəkçisi" hesab edən avam qrupları isə onun erməni bəliyinə qurbanlarına çevriliblər. Öyrənəndə isə belələri üçün çox gec olacaqdır. Artıq onlar da erməni dəyirmanına su tökən milli xainlər yığnağının tərkib hissəsində yer alaçaqlar. Hər halda, zaman var və onun özü bu cür ünsürlərin cavabını verəcək, özü də sərt şəkildə!

Rövşən RƏSULOĞ

Artıq uzun illərdir Qərbi Avropada və ABŞ-da Azərbaycana qarşı aşkar erməni maraqlarına uyğun siyasəti aparan bir sıra ünsürlər bu gün də həmin addımlarını atmaqda davam edirlər. Xüsusilə, sosial şəbəkələrdə var-gəl edib, erməni əmi və dayılarına canfəşanlıqla xidmət göstərənlərdən biri də anaları erməni olan Arif və Ramis Yunus qardaşlarıdır. Açıq, üzvlərindən aşkar anti-Azərbaycan erməni simasızlığı yağın bu ünsürlərdən başqa addımları da gözləmək olmazdı.

Əbəs deyil ki, bu gün R.Yunusun baldızı, qardaşı A.Yunusun arvadı - yalnız söyüş söyündə Azərbaycan dilində danışdığına həyasızcasına etiraf edən L.Yunus bu ilin fevralında Amsterdamda digər ermənipərəst ünsür Emin Hüseynovla keçirilən tədbir zamanı, Xocalı soyqırımını ilə bağlı verilən suala gerçək erməni gülüşü və ironiyası ilə cavab verərək, erməni faşizminin qəddarlığı nəticəsində öldürülmüş soydaşlarımızın ruhlarını təhqir etdi. Həmin L.Yunusdur ki, bir neçə il öncə cəbhədə yaranmış gərginlik nəticəsində şəhid olmuş əsgərlərimizə qarşı qızı Dinara Yunus tərəfindən "gəbərsinlər" təhqiri edilmişdi. Bütün bunlar faktdır və həmin faktların kökündə dayanan isə bu "ailə"nin qanının pozucu olmasıdır, yəni erməni qanı daşımalarıdır!

Açıq-aşkar erməni təxribatı!

O da əbəs deyil ki, bu günlərdə R.Yunus "facebook" vasitəsi ilə olmayan ağılına gələn statusları ilə hər an Azərbaycanın milli-dövlətçilik maraqlarına qarşı çıxışlar edir, hər dəfə erməni qanı daşdığına sübuta yetirmiş olur. Məsələn, R.Yunus bu dəfə Ermənistanda baş verən bəlli proseslər və həmin proseslərin, məhz sosial şəbəkələr vasitəsi ilə gücləndiyini yazıb və bunun Azərbaycanda da mümkünlüyü ətrafında polemika açmağa cəhd göstərib - AÇIQ-AŞKAR ERMƏNİ TƏXRİBATI! Hələ 2016-cı ilin aprel ayında Azərbaycan Ordusunun erməni təxribatının qarşısını aldığı və strateji əhəmiyyətli mövqelərimizin düşmən tapdağından azad edildiyi bir zamanda R.Yunus Ermənistanın o zamankı müdafiə naziri olmuş Seyran Ohanyanın guya erməni tərəfinin bir qarış da torpaq itirməməsi barədə sitatını "Azadlıq" qəzetinin baş redaktoru və "Azərbaycan saati"nin aparıcısı Qənimət Zahidin verilişində səsləndirmişdi. Yeri gəlmişkən, Q.Zahid, həm də Əli Kərimlinin sədri olduğu AXCP-nin öndə gedən fiqurantlarındadır... Lakin digər təəssüfedicili nünans ondadır ki, bir erməni geni daşıyıcısının sözügedən təxribatlarını bəzi "milli-vətənpərvərlər" də öz təbirlərinə "dəstək" göstəriblər və beləliklə, R.Yunus erməni əmi-dayıları qarşısında öz işini gördüyünü, yəni ona veri-

lən təlimatları həyata keçirdiyini sübuta yetirmiş olur. Düzdür, bu gün Ermənistanda baş verən hadisələrin Azərbaycana heç bir aidiyyətinin olmadığını düşünə bilənlər hər kəs dərk edir. Ancaq bu ermənisifətlilər hər halda duru suyu bulandırmaqda ısrarlı olduqlarını, bənzər mürdar addımları ilə isbatlamağa cəhdlər göstəririlər.

Ramis Yunus separatçı ermənilərə kiminlə əl çalır?

Bu arada bir daha Yunusların, xüsusilə, Ramis Yunusun erməni "şəcərələri" ətrafında bəzi faktları dəyərli oxucularımıza çatdırmaq istərdim. İlk növbədə, qeyd edə bilərik ki, bu qanıpozuq ailə özlərinə ABŞ-da və s. Avropa ölkələrində anti-Azərbaycan tədbirləri təşkil edilərkən daim özlərini önə dürtüdürlər. Çünki Yunuslar müəyyən Qərb dairələri tərəfindən Azərbaycanda "demokratiyanın dəstəyi" üçün sərf oluna vəsaitləri çoxdan və böyük sayda mənimsəyirlər. Bu da zaman-zaman anti-Azərbaycan xarakterli dinləmələrdə, yaxud ölkəmiz barədə çıxarılan müxtəlif qərəzli hesabatlarda dolayısı ilə təsdiq olunur.

Bir xatırlatma da edək: ABŞ Konqresində Azərbaycan əleyhinə düzənən məlum siyasi sirk tamaşası vaxtı zaldada çoxlu sayda erməni də olub və görüntü elə təəssürat yaradırdı ki, dinləmələr Amerikada deyil, Ermənistan parlamentində keçirilirdi. Məsələn, həmin vaxt orada ABŞ-da erməni parlamentinin nümayəndələri ilə yanaşı, separatçı Qarabağ "liderinin" oğlu Armen Saakyan da vardı və elə qonşuluğundaca AXCP sədri Əli Kərimlinin oğlu və Ramis Yunus əyləşmişdilər...

Əgər bir azərbaycanlı özünə hörmət edirsə, belə bir təhqiredici məqamda düşmənlə çiyin-çiyinə oturub, onun Azərbaycana qarşı hümrəsinin qarşısını alardı. Ancaq biz tamamilə başqa məsələləri gördük, R.Yunus ermənilərin hər çıxışından sonra onları alqışlayıb, özü də Ə.Kərimlinin oğlu Türkel Kərimli ilə birgə. Məgər bunun özü xalq, millətə, milli heysiyyətə təhqir deyildimi?!

Söz yox ki, erməni qanı daşıyan üçün bu, təhqir hesab edilə bilməz. Ancaq Ə.Kərimlinin oğlu da buna dəstək göstəribse, demək

Yens Stoltenberg: "Türkiyə NATO üçün açar rolunu oynayır"

Türkiyə NATO üçün açar rolunu oynayır və bu ölkənin önəmini müəyyən etmək üçün xəritəyə

baxmaq yetərli-dir. AZƏRTAC TRT HABER televiziyaya kanalına istinadla xəbər verir ki, bunu NATO-nun baş katibi Jens Stoltenberg türkiyəli jurnalistlərlə görüşündə söyləyib.

Baş katib diqqətə çatdırıb ki, NATO-nun bütün üzvləri Türkiyənin alyans üçün önəminin fərqiçədir. Çünki hərmi bunu görür. "Türkiyə çox dəyərli müttəfiqdır və birgə müdafiəmiz üçün əhəmiyyətli tərəfdir, xüsusilə də terrorizmlə mübarizədə. Türkiyə İŞİD-in məhv edilməsində beynəlxalq koalisiya qüvvələri üçün böyük gücə və imkanlara malikdir. Bunun üçün Türkiyəyə minnətdarıq", - deyərək baş katib vurğulayıb.

Kabildə dəhşətli partlayış olub: 7 jurnalist və operator ölüb

Son məlumata əsasən, Kabildə baş verən iki partlayış nəticəsində həlak olanların sayı 29 nəfərə çatıb. Daha 40-dan çox insanın yaralandığı bildirilir. AZƏRTAC France-Presse informasiya agentliyinə istinadla xəbər verir ki, ölənlər və yaralananlar arasında jurnalistlər və operatorlar da var.

Xatırladaq ki, aprelin 30-da səhər saatlarında Kabildə iki partlayış baş verib. Polisin məlumatına əsasən, partlayışlardan birincisi terrorçu kamikadze tərəfindən motosikletlə törədib. Bundan 20 dəqiqə sonra jurnalistlər hadisə yerinə gəldikdə həmin rayonda digər partlayıcı qurğu işə salınıb. İkinci partlayış nəticəsində 7 jurnalist və operator, o cümlədən France-Presse agentliyinin fotomüxbiri Şa Marain, Əfqanıstanın 1TV telekanalının 2 əməkdaşı həlak olub. Partlayışların məsuliyyətini ölkədə aktiv fəaliyyət göstərən İŞİD qruplaşması öz üzərinə götürüb.

Bakıda 10 min manatlıq seyfi dağıdan yeniyetmələr tutulub

Bakıda 10 min manatlıq seyfi dağıdan yeniyetmələr tutulub. Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən SİA-ya verilən məlumata görə, Binəqədi Rayon Polis İdarəsinin 7-ci Polis Bölməsi əməkdaşlarının

keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində aprelin 27-də rayon ərazisindəki evlərin birindən kəmərlər və 700 manat dəyərində qızıl saat oğurlamaqda, habelə dəyəri 10 000 manat olan seyfi yararsız hala salmaqda şübhəli bilinən Bakı şəhər sakinləri olan 3 yeniyetmə saxlanılıb.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin milli ideologiyası və insan

Tarixən məlumdur ki, ötən əsrin əvvəllərində Azərbaycanın İran və Rusiya tərəfindən parçalanması, onun şimalının Rusiya əsarəti altına düşməsi nəticəsində nəinki "Azərbaycan" sözü xəritələrdən və tarix kitablarından silinmişdi, hətta azərbaycanlıların milli mənsubiyyəti unudurulmuş, milli mənliyi tapdalanmış, milli-dini dəyərlərini-islamı inkişaf etdirmək əvəzinə, süni olaraq sünni-şiə məsələsi ortaya atılmış, nəticədə qədim tarixə, zəngin mədəniyyətə malik olan Azərbaycan türklərinə qarşı mənəvi və fiziki terror, soyqırımı başlanmışdı. Bu tarixi haqsızlığı və ədalətsizliyi dərinədən duyan Azərbaycan ziyalıları keçən əsrin ikinci yarısından başlayaraq ara-sıra etiraz səslərini yüksəltməyə başlamışlar da, bu proses XX əsrin əvvəllərində artıq milli azadlıq və istiqlal mübarizəsinə çevrildi.

Azərbaycanın böyük mütəfəkir insanlarında baş qaldıran milliyyətçilik, istiqlalçılıq, müstəqillik, azadlıq, azərbaycançılıq, müasirlik, qərbçilik, şərqçilik ideyalarının sistem xarakter almasında o dövrün mətbuat orqanlarının, xüsusən, "Həyat" qəzetinin, "Molla Nəsrəddin" və "Füyuzat" jurnallarının müstəsna rolu olmuşdur. Azərbaycanda milli istiqlalın oyanışında, milli kökə qayıdışda, milli mənlik şüurunun dirçəlişində, milliyyətçilik, qərbçilik ideyalarının inkişafında Osmanlı imperiyasında XIX əsrin ortalarından başlanan tənzimat ("islahat") hərəkatının, eləcə də, "Dildə, fikirdə, işdə birlik" şüarı ilə türkçülüğü, "üsuli-cədid məktəbləri" ideyası ilə avropalaşmağı təbliğ edən və 35 il (1883-1918-ci illər) fasiləsiz olaraq Krimda İsmayıl Qaspiralının (Qasparinskiyin) redaktorluğu ilə nəşr edilmiş "Tərcüman" qəzetinin (Yeri gəlmişkən deyək ki, həmin illərdə qəzetin nəşrinə böyük Azərbaycan məsənanı Hacı Zeynalabdin Tağıyev böyük himayədarlıq etmişdi) də müsbət təsiri olmuşdur. Dövrün qabaqcıl mətbuatı ətrafında toplaşan fikir, sənət və siyasət adamları milli azadlıq və istiqlal, milli oyanış və qurtuluş, milli ənənələrə və soykökünə bağlılıq, milli tərəqqi, milli mənəvi və dini dəyərlərin dirçəlişi, müasir dünya mədəniyyəti və demokratiyasına qovuşmaq, ondan milli təkamülə yararlanmaq və s. bu kimi ümummilli ideyalar irəli sürür, onları milli istiqlalın və müstəqil Azərbaycan milli ideologiyasının əsas təməl prinsipləri hesab edirdilər.

XX əsrin əvvəllərindəki milli

istiqlal ideologiyamızın üç təməl prinsipini ifadə edən "Türkçülük, islamçılıq və müasirlik" düsturunun müəllifi görkəmli Azərbaycan mütəfəkkiri Əli bəy Hüseynzadədir.

Bu məsələnin tarixindən və sonrakı taleyindən danışan Mirzə Bala Məmmədov doğru olaraq yazırdı: "İslam ümməti (millət) dövründən, yəni hər kəsin özünü yalnız müsəlman hiss etdiyi və türklüyünü, milliyyətini dərk etməmiş olduğu bir dövrdən hələ, çıxmaqda olan Azərbaycan milli mütəfəkkiri Əli bəy Hüseynzadənin "türkləşmək, islamlaşmaq və müasirləşmək" şəklində ifadə edib formula halına salmağa müvəffəq olmuş Azərbaycanın böyük oğlu və böyük türkçü mərhum professor Əli bəy Hüseynzadənin (sonralar bu düsturu Ziya Göyaly İstanbulda işləmişdir) gərəklə dil, gərəklə fikir baxımından M.Ə.Rəsulzadə üzərində böyük təsiri olmuşdur".

Həqiqətən, Ə.Hüseynzadə 1905-ci ildə Bakıda ana dilində nəşrə başlayan "Həyat" qəzetində (Ə.Hüseynzadə və Ə.Ağaoğlu qəzetin redaktorları, Ə.Topçubaşınəşi naşiri, H.Z.Tağıyev hamisi idi) hissə-hissə çap olunan və ilk dəfə milli istiqlal mübarizəmizin siyasi proqramını verən "Türklər kimdir və kimlərdən ibarətdir?" adlı çox qiymətli əsərində və bir sıra silsilə məqalələrində "türkləşmək, islamlaşmaq, avropalaşmaq" siyasi-ideoloji modelini irəli sürdü. Onun fikrincə, türkləşmək milli ənənələrin dirçəlməsi, milli dilin, ədəbiyyatın, tarixin və mədəniyyətin yüksəldilməsi, islamlaşmaq islamda milli dini-əxlaqi və ümumbəşəri dəyərlərin inkişaf etdirilməsi, avropalaşmaq isə öz millətinə xor baxmaq və kafirləşmək deyil, Avropa elm və texnikasının nailiyyətlərini öyrənib onun nəticələrinin öz milli mədəniyyətinin, elminin inkişafına yönəldilməsi, Qərb demokratiyası ənənələrindən istifadə olunması deməkdir. Başqa sözlə, Əli bəy Hüseynzadə belə hesab edirdi ki, azərbaycanlıların millət məfkurəsi türkləşmək, dini məfkurəsi islamlaşmaqdırsa, iqtisadi, mədəni, siyasi məfkurəsi avropalaşmaq olmuşdur.

Türklük, müasirlik və islamlıq anlayışlarının tarixi kontekstdə ifadə etdiyi məzmun və əhatə etdiyi məsələləri qısaca yada salmaq yerinə düşərdi:

M.Mərdanov, Ə.Quliyev yazır: "Türklük dedikdə, əsasən, bunlar nəzərdə tutulurdu:

- Milli özünüdərk və özünütanıma, milli mənlik şüurunun oyanışı, milli soykökünə qayıdış və ona bağlılıq, milli ənənələrə hörmət hisslərinin inkişafı və yüksəlişi, milli tərəqqi, milliyyət və hürriyyət, milli istiqlal və s. bu kimi milliyyətçilik idealları ətrafında azərbaycanlıların - Azərbaycan

türklərinin mənəvi birliyinin təmin edilməsi; Çünki türkçülük milli məfkurəsi tələb edirdi ki, biz hər şeydən qabaq, "özümüzü tanımalıyıq, yəni hər bir xalq qövmiyyətini (məşəyini -M.M. Ə.Q.) dilini, dinini, tarixini, keçmişini və gələcəyini bilməlidir" (Ə.Hüseynzadə). Azərbaycanlıların qədim və zəngin mədəniyyətə, ulu keçmişə malik olan türk dünyasının bir hissəsi, türk soylu, türk əsilli, türk mənşəli bir millət olduğunu, həm də "millətlərin ən qədimi və ən ulusu", "türk oğlu türk olduğunu" (Ə.Hüseynzadə) xalqa anlatmaq, zorla unudurulmuş qan yaddaşının bərpasına çalışmaq;

- Millətin şüurunda Azərbaycançılıq - Vətəncilik ideallarının oyanışına və inkişafına nail olmaq. Çünki həmin dövrdə istər daxildə, istər xaricdə "Əfkariumumiyyə "Azərbaycan" deyə bir mövcudiyyət tanıyırdı" (M.Ə.Rəsulzadə). Milli şüurda azərbaycançılıq - müstəqil və azad Azərbaycan ideali uğrunda mübarizə nəticəsində qısa zaman kəsiyində millət inanır və dərk edir ki, "Azərbaycan məfhumu coğrafi bir mənadan ziyadə fikir və əməl şəklində təcəssüm edir. İstiqlal xaricində onun üçün bir Azərbaycan yoxdur";

- Türkçülüğün əsas, təməl prinsiplərindən biri milli dilin, ədəbiyyatın, tarix və mədəniyyətin, milli ənənələrin, ümumtürk mədəniyyəti və sivilizasiyasının inkişafına və yüksəlişinə, türk dünyası ilə sıx əlaqələrin yaradılmasına nail olmaq idi. Çünki millət bilməli idi ki, "türkçülük türk millətini yüksəltmək deməkdir" (Z.Göyaly).

Türkçülük məfkurəsinin siyasi ideali Azərbaycan türklərinin - azərbaycanlıların müstəqil, azad yaşamağa haqqı olan sivil, mədəni bir xalq olduğunu bütün dünyaya çatdırmaqdan ibarət idi. "Çünki bu gün müstəqil olmağa, azad yaşamağa və asudə nəfəs çəkməyə hamı millətlərdən artıq möhtac olan Azərbaycan türkləridir, o səbəbə ki, Rusiya millətləri içində əsərin ən ağır yükünü çəkən, istibdadın ən şiddətli zülmələrini dучar olan, dini, milli həqarətin ən acı zərbələrinə məruz qalan, hüququnun ən zərurilərindən də belə məhrum edilən, şikayət etməyə qüdrəti olmayan bir millət var idisə, o da yalnız Azərbaycan türk milləti idi". (Ü.Hacıbəyov).

II. Müasirləşmək dedikdə, aşağıdakı prinsiplər nəzərdə tutulurdu: müasirləşmək, avropalaşmaq heç də Azərbaycan, türk-islam, Şərq sivilizasiyasından, mədəniyyətdən əl çəkmək, onu inkar etmək və Qərb mədəniyyətini kor-koranə qəbul etmək demək deyildi. Müasirləşmək mahiyyətə, əslində, Avropa elm, texnika və mədəniyyətinin ən yeni nailiyyətlərini dərinədən mənimsəməklə milli mədəniyyətimizi

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığın artırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

zi yaşatmağı, inkişaf etdirməyi, ümumbəşəri dəyərlərdən yararlanmağı nəzərdə tuturdu. Başqa sözlə desək, "Qərb elminin durmayıb, tərəqqiyi-mədəniyyətə nə cür tərəqqiyətə nail olduğunu nəzər etibara və ibrət almamız" və "bu cəhətdən dəxi zahirə aldanmayıb, bu mədəniyyətin din qövmiyyətlərə deyil, bəlkə ümumbəşəriyyətə aid əsaslarını mütaliə ilə ələ almalıyıq (Ə.Hüseynzadə)" prinsipi əsas götürülməli idi;

- Avropalaşmaq (müasirləşmək) milli və islami dəyərlərdən uzaqlaşmamağı, başqa millətə "çevrilməməyi", "kafirləşməməyi", əksinə, Avropa elm və mədəniyyətindəki yeniliklərdən milli və dini dəyərlərimizə xələl gətirməmək şərti ilə istifadə etməyə üstünlük verirdi. Belə ki, "türkün (azərbaycanlının) irtidat edib firəngləşməsi firənglərin tərəqqisi deməkdir, yoxsa türk ya müsəlman tərəqqisi demək deyildir. Qərb mədəniyyətinin əsbabi-tərəqqisi və rifahiyyətlərini dini-islama tofiqən millətimizin tərəqqiyatına tətbiq etməliyiz" (Ə.Hüseynzadə).

- Müasirləşmək, həm də milli istiqlal mübarizəsində, azadlıq və hürriyyət, milli dövlət quruculuğu məsələlərində çağdaş, müasir, sivil, dünyəvi dövlət qurmağı əsas tuturdu. Başqa sözlə, "Azərbaycan çağdaş bir cəmiyyət qurmağa, Avropa zehniyyəti ilə çalışmağa əzm etmişdi"

(Ü.Hacıbəyov).

Beləliklə, aydın olur ki, Azərbaycan milli bayrağındakı qırmızı zolaq mənə və funksiya baxımından milli azadlıq və istiqlal, sivil, dünyəvi, demokratik dövlətçilik prinsiplərini əsas tutan müasirliyi, çağdaşlığı ifadə edir.

III. İslamlaşmaq deyəndə, ilk növbədə, bunlar əsas tuturdu:

İslamlaşmaq - mahiyyətə ortodoks dini doktrinanın dirçəldilməsi deyil, əksinə azərbaycanlıların həyat tərzini olan islam dininə məxsus ümumbəşəri mənəvi-əxlaqi dəyərlərin bərqərar olması demək idi və eyni zamanda, milli-mənəvi təkamüldə islami dəyərlərə üstünlük verilməsini nəzərdə tuturdu;

İslamçılıq ideyaları azərbaycanlıların milli mənlik şüurunun, milli istiqlal uğrunda mübarizə əzminin yüksəlməsinə, islam dünyası ilə mənəvi əlaqələrin yaranması və möhkəmlənməsinə kömək edən vasitə kimi dərk edilir və qiymətləndirilir. Dünyaya göstərmək lazım idi ki, "islamiyyətin məqsədi istiqlal - insanıdır. Çünki islamiyyət bir dindir ki, millət və milliyyət tanımaz, kəlməyi-şəhadət gətirib onunla mütədəyyn onlarla rəsmisiz, şəkilisiz, yoldaşsız bir Allaha iman gətirənlərə bir nəzərlə, bir ümmət nəzərlə baxar. (Ə.Hüseynzadə) və s.

Vahid Ömərov,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru

Almanlardan dəhşətli İDDİA: Misir fironları türk olub!

Almaniya və İsveçdən olan elm adamları qədim Misir mumiyalarının genetikasını araşdırıb. Alimlərin fikrincə, misirlilərin əksəriyyəti türklər olub. Maks ("Max Planck Institute for the Science of Human History") və Tyubinqen ("University of Tuebingen") universitetindən olan alman alimlər 90-dan çox Misir mumiyasının genetikasını tətqiq edib. Genlər təxminən 1500 və 3500 il əvvələ aid olan mumiyaların qalıq sümüklərindən götürülüb. Alimlərin gəldiyi son nəticələrə görə, misirlilər heç də afrikalı olmayıb. Onların bəziləri türk, bir qismi isə İsrail, İordaniya, Suriya, Livan, Gürcüstan, Abxaziya və bir sıra başqa Avropa ölkələrindən gəlmələr olub.

Daha əvvəl Sürixdə yerləşən İGENEA- genealoji araşdırma mərkəzində aparılan araşdırmalarda sadəcə bir mumiyanın genetik nümunələri üzərində təhlillər aparılıb. Bu nümunələrini isə Misir fironu Tutanxamonun qalıqlarından götürüldüyü deyilib. Alimlər nümunələrin istifadəyə yararlı olması üçün sol çiyin və sağ ayaq sümüklərindən alınan dezoksiribinuklein turşusunu incələyiblər. İGENEA mütəxəssisləri fironun oğlunun genləri ilə müasir avropalı insanların genlərini müqayisə ediblər. Nəticədə, onlardan bir çoxu Tutanxamona qohum çıxıb. Orta hesabla Avropalı kişilərin əksəriyyəti "Tutanxamonlardı".

Böyük Britaniya, İspaniya və Fransada kişilərin 60-70%-nin genetikası Tutanxamonun genetikası ilə uyğunluq təşkil edir. Fironun və onun qohumlarından alınan genetik nümunələrdən ibarət xüsusi "R1b1a2" adlı qrup yaradılıb. Alimlər vurğulayırlar ki, avropalı kişilərdə rast gəlinən genetik uyğunluq misirlilərdə nadir hallarda rast gəlinib. Avropalılarda Tutanxamonun genetik daşıyıcılığı faiz etibarilə üstünlük təşkil edir.

İGENEA genealoji araşdırma mərkəzinin direktoru Roman Şols deyib ki, Tutanxamonun genetik cəhətdən avropalı olması inanılmazdır. İsveç və alman alimlərinin apardığı tədqiqatlar müasir misirlilərin qədim fironların nəsiləri ilə heç bir əlaqəsinin olmadığını təsdiq etdi. Fironların özləri belə avropalılardan ibarət olubsa, burada Misir cəmiyyətinin xüsusiyyətlərindən söhbət gədə bilməz. Roman Şolsun sözlərinə görə, misir fironlarının və avropalıların ümumi əcdadı təxminən 9500 il əvvəl Qafqazda yaşayıb: "Güman edilir ki, firon nəsliləri 7 min il əvvəl birbaşa Avropaya gəlib. Belə görünür ki, Tutanxamonun ulu babasının babası da özü kimi qafqazlı olub".

Tyubinqen universitetinin paleogenetiki olan Yoxannes Krauze "Nature Communications" jurnalına verdiyi müsahibəsində bildirib ki, 151 mumiyadan üçü üzərində aparılan tədqiqatlardan biri inanılmaz dərəcədə dəqiq nəticələr göstərib. Uzun illər keçməsinə baxmayaraq, onların dezoksiribinuklein turşusu yaxşı halda qalıb. Misirin isti hava iqliminə, dəfn olunan zaman cəsədin mumiyalanmasında istifadə olunan kimyəvi maddələrə baxmayaraq, dezoksiribinuklein turşusu keyfiyyətini dəyişməyib. Hüceyrədəki DNT ardıcılıqlarının toplusunun bərpa edilməsi gözlənilir. Gələcəkdə klonlaşdırılma üsulu ilə bir gün yenidən həyata qayıtmaq niyyəti ilə mumiyalanan misirlilərin dirilməsi gözlənilir./publika.az

"Çempionlar Liqası "Real"ın sevgilisi kimidir"

PSJ-nin baş məşqçisi Unai Emeri Çempionlar Liqasını daim nazı çəkilməli olan qıza bənzədib. Qol.az-ın xarici KİV-lərə istinadən yaydığı xəbərə görə, o deyib: "Çempionlar Liqasının nazına dözmək lazımdır. Burada uğurun açarı səbr və sabitlikdir. Qadın kimi, daim Çempionlar Liqasının qağısınaya qalmalısan. Çempionlar Liqası indi "Real"ın sevgilisi kimidir. Onlar bu yarışda son 4 ildə 3 dəfə qalib olublar". Qeyd edək ki, Emerinin komandasını bu mövsüm ÇL-in 1/8 finalında məhz "Real" mübarizədən kənarlaşdırıb. Madridlilər hazırda finala yaxındılar. Onlar yarımfinalın ilk görüşündə səfərdə "Bavariya"ya 2:1 hesabı ilə qalib gəliblər. Bu komandalardan cavab matçı mayın 1-də keçiriləcək.

ELAN

Azərbaycan Dövdət Pedaqoji Universitetinin Riyaziyyat müəllimliyi ixtisası üzrə II kurs tələbəsi Hüseynzadə Duxu Mübariz qızının adına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

***

Piriyeva Günay Azər qızının adına Bakı şəhəri, Binəqədi rayonu, 9 mikrorayon, Mir Cəlal küçəsi, ev 72, mənzil 422 ünvanına verilmiş çıxarış və texniki pasport itdiyi üçün etibarsız sayılır.

SƏS

Son səhifə

1 may

Üç güləşçimiz Avropa çempionatının yarımfinalına yüksəlib

Rusiyanın Kaspersk şəhərində böyükler arasında güləş üzrə Avropa çempionatı başlayıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, ilk yarış günündə 55, 63, 77, 87 və 130 kiloqram çəki dərəcəsində yunan-Roma güləşçiləri yarışirlar. Azərbaycan millisinin üç güləşçisi yarımfinala vəsiqə qazanıb. Elvin Mürsəliyev (77 kq) və İslam Abbasov (87 kq) hərəyə iki görüş, Eldəniz Əzizli (55 kq) isə bir görüşü qələbə ilə başa vuraraq yarımfinala yüksəlib.

"Barselona" 25-ci dəfə İspaniya çempionu oldu!

Futbol üzrə İspaniya La Liqasının 35-ci turunda çempion müəyyənləşib. Belə ki, mövsümü məğlubiyyətsiz keçirən "Barselona" "Deportivo"nu səfərdə 4:2 hesabı ilə məğlub edərək, vaxtından əvvəl qızıl medalları təmin edib. Lionel Messi matçda "het-trike" imza atıb. Beləliklə, "Barselona" tarixində 25-ci dəfə İspaniya çempionu olub.

Niderland mətbuatı Formula 1 yarışlarını Azərbaycanın böyük uğuru kimi qiymətləndirir

Formula 1 Azərbaycan Qran-Prisi Niderland mətbuatında da geniş şəkildə işıqlandırılıb. Yayılan məlumatlarda yarışlarla yanaşı, ölkəmiz haqqında da ətraflı məlumat verilib. Bu yarışların Azərbaycanda keçirilməsi ölkənin böyük uğuru kimi qiymətləndirilib. Yarışlara Niderlanddan qatılan idmançı Maks Verstappen Azərbaycanın paytaxtında özünü öz evindəki kimi hiss etdiyini və Bakının içərişəhər hissəsinin yarışçılar üçün xüsusilə həyəcanverici olduğunu bildirib. Yazılarda Azərbaycanda yarışların yüksək səviyyədə keçirilməsi alqışlanıb.

Formula 1 Azərbaycan Qran-Prisi Rumıniya və Bolqarıstan mətbuatında

Rumıniyanın və Bolqarıstanın milli xəbər agentlikləri AGERPRES və BTA, eyni zamanda "hotnews.ro" və "portal.bg" portalları Bakıda keçirilən Formula 1 Azərbaycan Qran-Prisi ilə bağlı xəbərlərə geniş yer ayırıblar. Yarışın gedişi, cəlbədiciyi, pilotlar, burada olan yeniliklər barədə məlumatlar, şəkillər və videolar yayılıblar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, məlumatlarda Azərbaycan Qran-Prisinin qalibi adını "Mercedes" komandasının sürücüsü Luis Hamiltonun qazandığı, bu qələbə sayəsində onun Formula 1 üzrə dünya çempionatında liderliyə yüksəldiyi qeyd edilir. Formula 1 üzrə dünya çempionatının beşinci mərhələsinin mayın 11-13-də İspaniya şəhərində keçiriləcəyi də oxucuların diqqətinə çatdırılıb.

Baş redaktor:

Bəhrüz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 32.

Şəhadətnamə: № 022492

<http://www.ses-news.az>

<http://www.sesqazeti.az>

E-mail: ses@sia.az

Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet "Səs" in komputer mərkəzində yığılır, səhifələnir.
"Azərbaycan" neşriyyatında çap olunur

Qəzetdə AzərTAC, SİA, APA və AZADİNFÖRM informasiya agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur
Tiraj: 5500